

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA RAČUNOVODSTVA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA V
ITALIJI IN SLOVENIJI**

Ljubljana, oktober 2002

MATJAŽ ŽIGON

IZJAVA

Študent Matjaž Žigon izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom red. prof. dr. Slavke Kavčič, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

v Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1	UVOD	1
2	RAČUNOVODSTVO V ITALIJI.....	2
2.1	SPLOŠNE RAČUNOVODSKE REŠITVE	2
2.1.1	Običajno računovodstvo (<i>regime ordinario</i>).....	2
2.1.2	Poenostavljeno računovodstvo (<i>regime semplificato</i>).....	4
2.1.3	Super poenostavljeno računovodstvo (<i>regime super-semplificato</i>)	4
2.2	SAMOSTOJNI PODJETNIK V ITALIJI	5
2.2.1	Nova mala podjetja (<i>Nuove piccole imprese</i>)	5
2.2.2	Marginalna podjetja (<i>Imprese marginali</i>)	6
2.2.3	Najmanjša podjetja (<i>Imprese minime</i>).....	7
2.2.4	Majhna podjetja (<i>Imprese minori</i>).....	8
2.3	RAČUNOVODSTVO SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA.....	8
3	RAČUNOVODSTVO V SLOVENIJI.....	21
3.2	SAMOSTOJNI PODJETNIK V SLOVENIJI.....	23
3.3	RAČUNOVODSKE REŠITVE PRI SAM. PODJETNIKU V SLOVENIJI	27
4	PRIMERJAVA.....	39
4.1	RAČUNOVODSTVO NA SPLOŠNO	39
4.2	RAČUNOVODSTVO SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA.....	39
5	SKLEP.....	42
	LITERATURA.....	44
	VIRI.....	44
	SLOVAR UPORABLJENIH TUJIH IZRAZOV	

1 UVOD

Samostojni podjetniki so povsod po svetu pomemben dejavnik gospodarskega razvoja, saj zaposlujejo nezanemarljiv delež prebivalstva in dodobra prispevajo k povečanju gospodarske aktivnosti v posamezni državi. V državah z razvitim tržnim gospodarstvom se zakonodaja na tem področju precej razlikuje od države do države. Pojavljajo pa se razne podobnosti organizacijskih oblik podjetij. V kontinentalnem delu Evrope so v vsaki državi nekoliko različne oblike, vendar velja neka tradicionalna razvrstitev.

Kontinentalna Evropa loči med malim obrtnim načinom organiziranja poslovanja na eni strani (obrt, svobodni poklic, mali trgovec), kjer je lastnik samo eden, poslovanje pa se ne loči strogo od njegovih osebnih zadev. Za obveznosti svojega poslovanja lastnik jamči s svojim celotnim premoženjem. Na drugi strani pa deli gospodarske družbe na osebne in kapitalske, kamor med prve lahko štejemo družbe z neomejeno odgovornostjo, javne trgovinske družbe, komanditne družbe in tihe družbe, med kapitalske družbe pa družbo z omejeno odgovornostjo in delniško družbo.

V diplomskem delu z naslovom *Primerjava računovodstva samostojnega podjetnika v Italiji in Sloveniji* bom na podlagi zbranih podatkov iz najrazličnejših tujih virov in predvsem tuje literature ter na podlagi lastne raziskave poizkušal čim bolj nazorno opisati, prikazati in opisati podobnosti in razlike v računovodstvu majhnih podjetij v Sloveniji in Italiji. V mojem diplomskem delu predstavljam italijansko inačico samostojnega podjetnika, tako imenovano »*impresa individuale*«, in posebnosti ter podobnosti z računovodstvom samostojnega podjetnika v Sloveniji.

Diplomsko delo je sestavljeno iz več tematskih sklopov. V prvem delu obravnavam majhno podjetništvo v Italiji in računovodske posebnosti, s katerimi se srečuje podjetnik, ki bodisi začneja z novo dejavnostjo ali pa se preusmerja. Zakonodaja mu nudi več možnosti in tako imenovanih statusov, saj je zakonodajalčev cilj, da vzpodbudi majhno podjetništvo in čim bolj poenostavi postopke, s katerimi se srečuje podjetnik, ki pogosto ni več administrativnih poslov. Zato imamo v Italiji tudi več načinov knjigovodstva, ki jih namerno imenujem računovodske načine, saj ne predstavljajo zgolj načina vodenja poslovnih knjig, temveč celoto v poslovnem procesu majhnega podjetja. Posebej nazorno želim v tem delu prikazati štiri različne oblike majhnih podjetij in tri načine vodenja računovodstva, ki ga lahko uporabljajo. V tretjem delu orišem pojem samostojnega podjetnika v Sloveniji in predstavim trenutne in bodoče računovodske rešitve, ki se nanašajo na računovodstvo samostojnega podjetnika in novi slovenski računovodski standard (SRS 39), ki je v pripravi, ter v četrtem delu zaključim z razlikami in podobnostmi obeh računovodskih sistemov.

Ker sem pri svojem delu večinoma uporabljal tujo literaturo, sem na koncu strnil kratek slovarček pojmov, ki sem jih poslovenjene uporabil v diplomskem delu.

2 RAČUNOVODSTVO V ITALIJI

2.1 SPLOŠNE RAČUNOVODSKE REŠITVE

Računovodski sistem v Italiji se za razliko od našega sistema, ki je dodobra urejen s slovenskimi računovodskimi standardi, razlikuje predvsem po nestandardiziranosti postopkov. Podjetja zato vodijo računovodstvo glede na to, kaj od njih zahteva država oziroma kakšne so zahteve davčnega urada. Računovodstvo v Italiji lahko na splošno razdelimo na tri načine:

- **običajno računovodstvo** (*regime ordinario*),
- **poenostavljeno računovodstvo** (*regime semplificato*) in
- **super poenostavljeno računovodstvo** (*regime super-semplificato*).

2.1.1 Običajno računovodstvo (*regime ordinario*)

Običajno računovodstvo je v Italiji dolžno voditi podjetje, ki ustvarja letni promet večji od 185.924,48 €, če deluje v storitveni dejavnosti, in 516.456,90 €, kadar deluje v nestoritvenih dejavnostih. Običajno računovodstvo zajema tudi dvostavno vodenje knjigovodstva in vodenje obveznih poslovnih knjig.

Obvezne knjige, ki jih mora podjetje voditi v običajnem računovodstvu v Italiji, so:

1) *Dnevnik (Libro giornale)*.

Dnevnik mora vsebovati v kronološkem redu zavedene poslovne dogodke. Obstaja možnost, da podjetnik uporablja namesto enega dnevnika več specializiranih dnevnikov, ki so v veljavi na posameznem računovodskem področju (npr. dobavitelji, banke, kupci). Podjetnik pa lahko vodi tudi ločene dnevnike glede na geografsko ločenost storitvenih ali proizvodnih obratov (npr. podružnice). V primeru specializiranih dnevnikov mora podjetnik voditi poseben skupni dnevnik, v katerem so zbrani podatki posameznih dnevnikov glede na določitve zakona, ki odreja dnevni, tedenski ali mesečni zajem podatkov.

2) *Knjiga inventarja (Libro degli inventari)*.

Inventarna knjiga mora vsebovati popis inventarja v podjetju, ločenega po posameznih skupinah glede na vrsto inventarja in vrednost. V tej knjigi morajo biti ločeno zaznamovane tudi nove nabave inventarja in odtujitve.

3) *Glavna knjiga (Scritture ausiliare – vanti di mastro)*.

V tej knjigi morajo biti vodeni poslovni dogodki v podjetju, vidno pa morajo biti označeni aktivni in pasivni konti, razdeljeni po homogenih računovodskih razredih.

4) *Knjiga osnovnih sredstev (Libro dei beni ammortizzabili).*

V tej knjigi se vodijo zavezujoče opombe, ki se nanašajo na osnovna sredstva. Posebnost, ki velja pri vodenju omenjene knjige, je, da njeno vodenje ni nujno, če se te opombe vodijo v inventarni knjigi. V vsakem primeru se te zavezujoče opombe nanašajo na leto nakupa osnovnega sredstva, nabavno ceno, ponovna ovrednotenja, razvrednotenja osnovnih sredstev, stopnjo amortizacije in njen znesek ter neodpisano vrednost, letni znesek amortizacije in izločitev osnovnega sredstva iz uporabe. V primeru, da je letna stopnja amortizacije nižja za polovico od tiste, ki je predvidena s koeficienti, ki jih predpisuje zakonodajalec, mora podjetnik jasno povedati v razkritjih, zakaj je uporabil tako stopnjo.

Poleg podatkov, ki se nanašajo na osnovna sredstva, mora podjetnik v omenjeni knjigi voditi tudi stroške povezane z vzdrževanjem, popravili, posodobitvami in transformiranjem osnovnega sredstva. Osnovna sredstva morajo biti v omenjeni knjigi vodena posamezno ne glede na to, ali gre za nepremičnine ali premičnine.

5) *Knjige za vodenje delovne discipline (Libri obbligatori per la disciplina del lavoro).*

V tej knjigi se vodijo obračuni plač delavcem.

6) *Skladiščna knjiga (Scritture ausiliarie di magazzino).*

V tej knjigi vodi podjetje pretok blaga v skladišču in količino neprodanega blaga, ki je ostalo v skladišču ob koncu poslovnega leta. Skladiščne knjige so obvezne samo za podjetja, ki izkazujejo v dveh zaporednih bilancah stanja promet, večji od 5.164.568,99 €, in vrednost zalog neprodanega blaga v skladišču, večjo od 1.032.917,80 €. V tem primeru je podjetje v naslednjem poslovnem letu dolžno pričeti voditi skladiščno knjigo. V obratnem primeru preneha obveznost vodenja skladiščne knjige podjetju v naslednjem poslovnem letu, potem ko v dveh zaporednih poslovnih letih ne presega zgoraj omenjenih pogojev. Skladiščna knjiga mora biti vodena na sintetičen način, upošteva pravila običajnega računovodstva. V knjigi morajo biti zavedena tako povečanja kot tudi zmanjšanja stanja blaga in stanje polizdelkov, če so le ti posebej ovrednoteni, ne upoštevajo pa se polizdelki v obdelavi. Nadalje upoštevamo končne proizvode, zaloge materiala, ki je namenjen obdelavi v procesu izdelave izdelka, in zaloge embalaže, namenjene posameznemu izdelku. Spremembe v stanju blaga in materiala so lahko po skupinah vodene dnevno ali v zbirni obliki periodično, vendar ne za obdobje, daljše od enega meseca. V skladiščni knjigi so lahko zavedene tudi spremembe o količini blaga v skladišču, za katere je razlog zmanjšanja kalo.

Omenjene knjige so osnovne, ki jih mora voditi podjetje z običajnim računovodstvom in jih v papirni ali elektronski obliki hraniti najmanj deset let, vendar je na tem mestu potrebno poudariti, da lahko zaradi narave dejavnosti, v kateri podjetje deluje, le-to vodi tudi kateri drugi register, vendar morajo biti podatki zbrani v glavni knjigi (Ferrara, 2000, str. 112-120).

2. 1. 2 Poenostavljeno računovodstvo (*regime semplificato*)

Način poenostavljenega vodenja računovodstva uporabljajo vsa individualna majhna podjetja ne glede na dejavnost, ki jo opravljajo. Sem spadajo tudi družinska podjetja in majhni samostojni podjetniki, ki v obdobju preteklega poslovnega leta niso presegli zgornje dovoljene meje ustvarjenega prometa, ki znaša:

- 309.874,14 € za podjetja, ki delujejo v storitvenih dejavnostih in
- 516.456,90 € za podjetja, ki delujejo v drugih nestoritvenih dejavnostih (npr. proizvodnja).

Posebna pravila veljajo za majhna podjetja, ki istočasno delujejo tako v storitvenih kot tudi drugih dejavnostih. Zgornje meje doseženega letnega prometa so v tem primeru odvisne od tega, če podjetnik za vsako od dejavnosti vodi ločeno računovodstvo. V primeru skupnega računovodstva upoštevamo predvsem nestoritveno dejavnost, ki jo podjetje opravlja, in je torej zgornja dovoljena meja za uveljavljanje vodenja poenostavljenega računovodstva, letni promet pa je manjši od 516.456,90 €. V takem slučaju je seveda možen tudi primer, da podjetje, ki je opredeljeno kot majhno podjetje, to ugodnost lahko izkoristi samo za obračun davka na dobiček, ne pa tudi za obračun davka na dodano vrednost, saj tu zakonodajalec predpostavlja, da je pretežen del dohodka podjetja ustvarjen s storitvami, za katere pa letni promet ne sme biti večji od 309.874,14 €. V primeru ločenega računovodstva storitvene in druge dejavnosti, ki jo opravlja podjetnik, je potrebno z računovodskega stališča upoštevati promet tiste dejavnosti, ki doprinese večji del letnega prometa. Natančneje to pomeni, da v primeru, da so storitve doprinesle večji del prometa kot nestoritvena dejavnost, velja zgornja meja dovoljenega letnega prometa 309.874,14 €, v nasprotnem primeru pa 516.456,90 € letno.

2. 1. 3 Super poenostavljeno računovodstvo (*regime super-semplificato*)

Super-poenostavljen način vodenja računovodstva je način, ki ga lahko fakultativno izberejo fizične osebe posamezniki oziroma v Italiji tako imenovana najmanjša in majhna podjetja. Ta način še bolj poenostavlja že poenostavljeno računovodstvo, vendar – v kolikor gre za ugotavljanje dobička majhnega podjetja – ta način ne predvideva nikakršnih poenostavitev v primerjavi s poenostavljenim načinom računovodstva. Ob odločitvi podjetnika posameznika, da bo uporabljal super-poenostavljeni način računovodstva, mu odločitve tudi ni potrebno sporočiti davčnemu uradu, saj je samoumevno, da bodo tisti podjetniki oziroma fizične osebe, ki na novo registrirajo dejavnost in izpolnjujejo kriterije za uporabo super-poenostavljenega računovodstva, le-tega avtomatsko uporabljali. Vse druge odločitve je po zakonu potrebno prijaviti davčnemu uradu. Če podjetnik posameznik v teku poslovnega leta preseže dovoljene limite, za katere še velja uporaba super-poenostavljenega načina vodenja računovodstva, mu uporaba tega načina z začetkom prihodnjega poslovnega leta ni več dovoljena.

Majhna podjetja lahko uporabljajo super-poenostavljen način računovodstva, če izpolnjujejo vse navedene pogoje, ki se nanašajo na predhodno poslovno leto (npr. poslovno leto 2001 za 2002):

- Letni promet majhnega podjetja ne sme biti večji od 15.493,71 € za tiste podjetnike posameznike, ki delujejo v storitvenih dejavnostih, in ne večji od 25.822,72,84 € za tiste podjetnike posameznike, ki delujejo v drugih dejavnostih (npr. proizvodnja). Za tiste podjetnike, ki istočasno delujejo v več dejavnostih, velja skupen ustvarjen promet, vendar zanje velja zgornja meja tiste dejavnosti, katere promet presega 50% vsega ustvarjenega prometa.
- Nakupi, ki jih podjetnik posameznik izvede za opravljanje svoje dejavnosti, ne smejo biti večji od 10.329,14 € ali 18.075,99 €, če gre za izdelke, namenjene ponovni prodaji.
- Celotna neto vrednost osnovnih sredstev, bodisi lastnih ali v poslovnem najemu, ne sme presegati 25.822,72,84 €, upošteva se obračunano amortizacijo na dan 31. decembra. Ne upoštevajo se tista osnovna sredstva, ki niso uporabljena v poslovnem procesu, četudi so izkazana v lastništvu podjetja.
- Stroški zaposlenih ali oseb, ki priložnostno sodelujejo v proizvodnem procesu, ne smejo presegati 70% ustvarjenega prometa v predhodnem letu.

2.2 SAMOSTOJNI PODJETNIK V ITALIJI

V italijanski terminologiji se uporabljata dva pojma za pojmovanje malega podjetja, ki ustrežata slovenskemu pojmovanju samostojnega podjetnika. Tako lahko govorimo o pojmu »*impresa individuale*«, ki predstavlja samostojnega podjetnika posameznika, ali pa o izrazu »*piccola impresa*«, ki zajema mala podjetja v tistih primerih, ko ta ne zaposlujejo samo nosilca dejavnosti. Mala podjetja pa v Italiji v praksi razdelijo na štiri različne kategorije, saj se v osnovi te vrste podjetij razlikujejo po načinu obračunavanja davka na dobiček, razlikujejo pa se tudi po različnih načinih vodenja poslovnih knjig, ki jih lahko izberejo.

V Italiji poznajo naslednje klasifikacije malih podjetij:

- nova mala podjetja (*Nuove piccole imprese*),
- marginalna podjetja (*Imprese marginali*),
- najmanjša podjetja (*Imprese minime*) in
- majhna podjetja (*Imprese minori*).

2.2.1 Nova mala podjetja (*Nuove piccole imprese*)

Fizične osebe, ki pričenjajo s svojo novo dejavnostjo, se lahko v obdobju prvega poslovnega leta in dveh naslednjih obdobjih uvrstijo v skupino novih malih podjetij in s tem pridobijo vse ugodnosti, ki jih ta klasifikacija prinaša, vendar morajo zadostiti naslednjim pogojem:

- a) zavezanec in njegovi ožji družinski člani v zadnjih treh letih niso delovali kot podjetniki v kakršni koli dejavnosti;
- b) dejavnost, ki jo bo podjetnik opravljal, na noben način ni povezana z dejavnostjo, ki jo je opravljal prej, četudi zgolj kot zaposleni v podjetju, ki ga je potem odkupil in nadaljeval z isto dejavnostjo;
- c) podjetnik posameznik ne sme preseči letnega prometa 30.987,41 €, če deluje v storitveni dejavnosti ali 61.974,83 € letno, če deluje v kateri drugi dejavnosti (npr. proizvodnja);
- d) v kolikor podjetnik nadaljuje z neko dejavnostjo, ki jo je prej opravljal kdo drug (možnost prodaje podjetja, nasledstvo itd.), lahko podjetnik deluje kot novo majhno podjetje, vendar le, če podjetje, katerega je nasledil, v tekočem obdobju ni preseglo letnega prometa 30.987,41 €, če deluje v storitveni dejavnosti, ali 61.974,83 € letno, če deluje v kateri drugi dejavnosti;
- e) podjetnik lahko deluje kot novo malo podjetje, če se zaveže, da bo redno plačeval in izpolnjeval vse obveznosti do države.

2. 2. 2 Marginalna podjetja (*Imprese marginali*)

Fizične osebe, ki delujejo v različnih dejavnostih, za katere je mogoča in je izvedena študija sektorja¹, v katerem delujejo, se lahko poslužujejo te oblike malega podjetja pod pogojem, da njihovi letni prihodki ne presegajo predpisanega limita, ki je lahko posebej določen za posamezna področja, vendar vsekakor ne sme presegati 25.822,72,84 € letno. Študije sektorjev je izdelal davčni urad, ki je natančno predpisal, v katerem okviru se bo gibal promet podjetja v določenem sektorju. Te oblike malega podjetja se največ poslužujejo fizične osebe, ki delujejo na področjih, ki so lahko kvantificirana in v katerih je možen pregled. Davčni urad ima v ta namen izdelane tudi simulacije, znotraj katerih se mora nahajati podjetje. V praksi velja, da v primerih, ko tovrstno podjetje dve zaporedni leti odstopa od predpisanih računovodskih izračunov s strani davčnega urada, le-ta izvede podroben inšpekcijski pregled podjetja. Za tovrstno obliko malega podjetja morajo zainteresirani posamezniki prošnjo za odobritev statusa marginalnega podjetja nasloviti na lokalni davčni urad najkasneje do konca januarja tekočega poslovnega leta. V prošnji morajo fizične osebe tudi navesti, do kdaj želijo uporabljati ta status. Od začetka leta 2001 je posebnost tega statusa tudi ta, da so vnaprej izvzeti iz možnosti dodelitve omenjenega statusa vsi tisti podjetniki, pri katerih bi se pokazal najmanjši sum zlorabe statusa, kljub temu, da ustrezajo študijam sektorja.

Z davčnega in računovodskega vidika podjetje s statusom marginalnega podjetja lahko teoretično deluje nedoločen čas. Ugodni režim podjetju preneha v primeru, da izpolni najmanj enega od spodaj navedenih pogojev (Frizzera, 2001, str. 123-125):

¹ Študije sektorjev so podrobno narejeni računalniški programi imenovani Ge.Ri.Co, ki z vnosom nekaj podatkov o dejavnosti malega podjetja izračunajo minimalen promet, ki bi ga moralo malo podjetje ustvariti ob normalnem in pravilnem poslovanju.

- a) ob koncu poslovnega leta podjetje bodisi na podlagi poslovnih izkazov ali pa na podlagi izvedenega zunanjšega pregleda poslovnih knjig presega z zakonom dovoljeni maksimalni okvir ustvarjenega prometa, ki ga je zakonodajalec še dovolil za sektor, v katerem deluje;
- b) v primeru, da bo podjetje ob koncu poslovnega leta v svojih poslovnih knjigah izkazovalo za 50% večji znesek prometa od dovoljenega, bo podjetju odmerjen davek od dejavnosti po navadnem obračunu za celotno obdobje poslovnega leta, kar velja tudi v primeru, da nepravilnost ugotovi pristojni davčni inšpektor;
- c) podjetju preneha vzpodbujajoč režim znotraj statusa marginalnega podjetja tudi, če podjetnik sam obvesti pristojno davčno službo, da želi izstopiti iz režima ter nadaljevati z običajnim režimom ali celo prenehati z dejavnostjo, vendar mora to storiti najkasneje do zadnjega januarja tekočega poslovnega leta.

2. 2. 3 Najmanjša podjetja (*Imprese minime*)

Za najmanjša individualna podjetja velja poseben pavšalni režim obračunavanja davka na dobiček, obenem pa najmanjša podjetja vodijo poenostavljeno računovodstvo. Ta režim je drugačen od predhodno predstavljenih posebnosti tako imenovanih malih novih podjetij in marginalnih podjetij, saj je obvezen za podjetja, ki delujejo v individualni obliki in izpolnjujejo pogoje, ki se nanašajo na prejšnje poslovno leto. Ti pogoji so:

- a) Letni promet najmanjšega podjetja ne sme presegati 10.329,14 €. V primeru, da fizična oseba deluje v več podjetjih, je potrebno upoštevati celoten promet, ki ga je ustvarila fizična oseba v vseh dejavnostih, četudi te niso med seboj povezane.
- b) Neto vrednost osnovnih sredstev po obračunani amortizaciji ne sme presegati 10.329,14 €. Upoštevati je potrebno tako tista osnovna sredstva, ki so lastniška, kot tudi tista, ki jih ima podjetje v finančnem najemu, medtem ko ne upoštevamo osnovnih sredstev, ki so predmet poslovnega najema, navadne najemne pogodbe in sredstev, ki so podjetju dana na uporabo na podlagi dovoljenja za uporabo.
- c) Delež plač in nadomestil zaposlenim ne sme biti višji od 70 % letnega prometa, ki ga ustvari podjetje.
- d) Podjetju ni dovoljeno izvažati.

Podjetje izgubi status najmanjšega podjetja in s tem pavšalnega načina obračunavanja davka na dobiček v naslednjem poslovnem letu takoj, ko se ugotovi, da ne izpolnjuje najmanj enega od pogojev, ki jih je predvidel zakonodajalec.

Pri omenjenem tipu podjetja velja poudariti, da so zgornje meje določene na letnih osnovah, kar pomeni, da se izračun, če se podjetje uvršča v skupino najmanjših podjetij, izvede tako, kot je prikazano v primeru 1.

Primer 1:

Najmanjše podjetje deluje od januarja do junija, medtem ko druge mesece v letu ne deluje. V tem času ustvari promet 15.493,71 €. Omenjeni promet ne pomeni, da znaša tudi predvideni letni promet 15.493,71 €, saj zakonodajalec predvideva, da je povprečni mesečni promet 2.582,28 €, zato je znaša letni promet 30.987,41 € ($2.582,28 \text{ €} * 12 \text{ mesecev}$). Tako podjetje torej ni upravičeno do koriščenja statusa najmanjšega podjetja.

2. 2. 4 Majhna podjetja (*Imprese minori*)

Majhna podjetja so, izmed štirih navedenih oblik, ki so v uporabi v sosednji državi, najbolj razširjena oblika samostojnega podjetnika v Italiji. Značilnost teh podjetij je, da vsa uporabljajo poenostavljen način računovodstva.

2. 3 RAČUNOVODSTVO SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA

Računovodstvo samostojnega podjetnika v Italiji je največkrat poenostavljen način računovodstva, ki je lahko v primerih novih malih podjetij, marginalnih podjetij in najmanjših podjetij še bolj poenostavljeno, v primeru, ko pa samostojni podjetnik preseže zgornjo mejo, ki še dovoljuje vodenje poenostavljenega računovodstva pa mora preiti na običajni način računovodstva, ki ga uporabljajo vse druge kapitalske družbe.

Nova mala podjetja in tako imenovana marginalna podjetja so predmet posebne davčne obravnave z nadomestnim davkom na dobiček (*imposta sostitutiva applicata al reddito*), medtem ko majhna podjetja, uvrščena v tretjo skupino, uporabljajo poseben način ugotavljanja osnove za izračun dohodka iz dejavnosti in posledično ustvarjenega dobička, ki ga imenujejo »*regime forfetario*«, kar pomeni pavšalno obdavčenje. V teh treh primerih je predvidena močna poenostavitev računovodstva, ki ga lahko podjetnik uporablja, medtem ko je pri najmanjših podjetjih uveden najbolj poenostavljen postopek računovodstva z možnostjo dopolnitve računovodstva glede na karakteristike in potrebe posameznega podjetnika. Najbolj poenostavljen način računovodstva je v Italiji poimenovan »*regime super-semplificato*«, kar pomeni super poenostavljen način vodenja računovodstva v malem podjetju. Vsakdo mora izpolnjevati minimalne predpisane zahteve računovodstva glede na to, v katero skupino je podjetnik uvrščen, vsekakor pa se lahko podjetnik tudi prostovoljno odloči, da bo uporabljal bodisi običajno računovodstvo, to je tisto, ki ga uporabljajo gospodarske družbe, ali tisti tip, ki ga uporablja podjetnik, razvrščen v višjo skupino malih podjetij.

V tabeli 1 povzemam računovodske režime, ki so v uporabi pri posameznih skupinah malih podjetij.

Tabela 1: Vrste malih podjetij v Italiji in računovodski režim

	Zahteve	Davčni režim
Nova mala podjetja	začetek delovanja podjetja in letni promet do 30.987,41 € v storitvah ali 61.974,83 € v izdelkih	nadomestni 10% davek na dohodek iz dejavnosti z močno poenostavljenim načinom vodenja računovodstva
Marginalna podjetja	razporeditev na podlagi analize sektorja, letni promet do 25.822,72,84 €	nadomestni 15% davek na dohodek iz dejavnosti z močno poenostavljenim načinom vodenja računovodstva
Najmanjša podjetja	letni promet do 10.329,14 € neto vrednost osnovnih sredstev do 10.329,14 €, stroški zaposlenih ne smejo presegati 70% prihodkov, izvoz ni dovoljen	pavšalni način obračunavanja davka na dohodek iz dejavnosti z močno poenostavljenim načinom vodenja računovodstva
Majhna podjetja (fizične osebe)	letni promet do 309.874,14 € ² v storitvah ali 516.456,90 € v izdelkih	poenostavljen način vodenja računovodstva z analitičnim prikazom dohodka (prihodki, stroški in ostanki)
Najmanjša podjetja z omejeno velikostjo (fizične osebe)	letni promet do 15.493,71 € v storitvah ali 25.822,72,84 € v izdelkih, nakupi izdelkov namenjenih za preprodajo do 18.075,99 € drugače do 10.329,14 €, neto vrednost osnovnih sredstev do 25.822,72,84 €, stroški zaposlenih ne smejo presegati 70% prihodkov	super poenostavljen način vodenja računovodstva (<i>Regime super-semplificato</i>) z analitičnim prikazom dohodka

Vir: Lefebvre, 2001a, str. 174–175.

Fizične osebe, ki pričenjajo s svojo novo dejavnostjo, lahko v obdobju prvega poslovnega leta in dveh naslednjih obdobjih uporabljajo vzpodbujajoč davčni režim in poenostavljen način vodenja računovodstva ter uveljavljajo tako imenovani nadomestni davek od dobička, ki znaša 10% od ustvarjenega letnega čistega dobička in je ugotovljen na podlagi vodenja poenostavljenega računovodstva. Zakonodajalec je to novost uvedel v letu 2000 in posebej poudarja **nova mala družinska podjetja**, za katera velja predpis, da mora podjetnik plačati 10-odstotni nadomestni davek na dobiček, ustvarjen s strani vseh družinskih članov in sodelavcev (Lefebvre, 2001, str. 88).

² Zgornji limit 309.874,14 € je bil uveden s 30. 6. 2001 (Gazzetta Ufficiale del 13 giugno il dpr 12/4/2001 n 22,722).

Posamezniki, ki jim je priznan status novega malega podjetja, morajo upoštevati vse zahteve in pogoje fakturiranja, certifikacije dokumentov in hkrati hraniti računovodske listine toliko časa, kot je predpisano za običajna podjetja, tako za prejete kot za izdane računovodske listine. Podjetnik je dolžan davčni upravi prijaviti letni obračun davka na dodano vrednost (IVA³) in poravnati morebitni dolg v primeru, da je izstopni DDV višji od vstopnega in v roku, ki je za to zakonsko predviden. Prav tako mora podjetnik poravnati svojo obveznost iz naslova davka od dejavnosti (IRAP⁴). Nova mala podjetja so oproščena dolžnosti vodenja in registracije, ki se nanaša na obračun IVA in IRAP, in s tem oproščena periodičnih vplačil davka na dodano vrednost. Nadalje je treba upoštevati, da osebam, ki delujejo kot novo malo podjetje in imajo v svoji delovni shemi osebe, ki delujejo v odvisnosti od njih (npr. agenti), ni treba izvesti posebnosti v italijanskem redu, ki zavezuje podjetnika, da del sredstev, ustvarjenih od prometa s storitvami ali proizvodi s strani agentov, zadrži in z njimi v svojem imenu izvede akontacije davka pristojnemu davčnemu uradu. To podjetnik izvrši šele na koncu poslovnega leta po obračunu in ne s sprotnimi akontacijami.

Poseben vzpodbujajoči režim znotraj statusa novega malega podjetja preneha, če je izpolnjen eden izmed pogojev, ki jih navajam spodaj, s tem pa podjetniku preneha pravica uporabe vzpodbujajočega davčnega režima in mora preiti na običajen režim. Zakonodajalec to povezuje s sistemom obračunavanja davkov, saj podjetje preide na sistem, ki velja za vsa ostala navadna podjetja in ga preprosto imenujemo običajen sistem.

Pogoji so naslednji:

- a) podjetje je preseglo dovoljeni letni promet 30.987,41 €, če deluje v storitveni dejavnosti, ali 61.974,83 € letno, če deluje v kateri drugi dejavnosti, ne glede na to, da mu je poseben vzpodbujajoč status priznan za obdobje največ treh poslovnih let;
- b) v primeru, da je podjetje že v tekočem poslovnem letu preseglo svoj dovoljeni letni promet za najmanj 50% (npr. 92.962,24 €) preide že v tem letu na običajen režim obračuna davka, o katerem bom govoril pri obravnavanju majhnih podjetjih, in ni več upravičeno do vzpodbujajočega režima;
- c) ne glede na prej navedena pogoja preneha podjetju vzpodbujajoči režim znotraj statusa novega malega podjetja po preteku treh zaporednih poslovnih let.

Osebe, katerim je odobren status **marginalnega podjetja**, so dolžne poravnati nadomestni davek tako imenovanega davka na dobiček fizičnih oseb (IRPEF⁵), ki znaša 15% od dohodka iz dejavnosti, ki ga je ustvarilo marginalno podjetje in ga je izkazalo z vodenjem poenostavljenega računovodstva. V primeru, da gre za družinsko podjetje, je podjetnik dolžan poravnati davčno obveznost za celoten dohodek podjetja, vključujoč tudi družinske člane in morebitne sodelavce.

Posamezniki, katerim je priznan status marginalnega podjetja, morajo upoštevati vse zahteve in pogoje fakturiranja in certifikacije dokumentov in hkrati hraniti računovodske listine toliko časa, kot je predpisano za običajna podjetja, tako za prejete kot za izdane računovodske listine. V

³ IVA – Imposta sul Valore Aggiunto – Davek na dodano vrednost (DDV).

⁴ IRAP – Imposta Regionale sulle Attività Produttive – Davek od dejavnosti.

⁵ IRPEF – Imposta sul reddito delle persone fisiche – Davek na dobiček fizičnih oseb.

Italiji velja za običajna podjetja navadno doba hranjenja računovodskih listin deset let, če ni določeno drugače. Podjetnik s statusom marginalnega podjetja je dolžan davčni upravi prijaviti letni obračun davka na dodano vrednost (IVA) in poravnati morebitni dolg v primeru, da je izstopni DDV višji od vstopnega in v roku, ki je za to zakonsko predviden. Prav tako mora podjetnik poravnati svojo obveznost iz naslova davka od dejavnosti (IRAP). Marginalna podjetja pa so oproščena dolžnosti vodenja in registracije, ki se nanaša na obračun davka na dodano vrednost (IVA) in davka od dejavnosti (IRAP), ter so s tem oproščena periodičnih vplačil davka na dodano vrednost. Fizične osebe, ki se odločijo, da bodo uporabljale status marginalnega podjetja, imajo tudi možnost, da jim lokalni davčni urad svetuje pri njihovem delu. V primeru, da se za to strokovno pomoč odločijo, si morajo podjetniki posamezniki priskrbeti posebno informacijsko opremo (zanjo prejmejo davčno ugodnost v višini 40% celotne vrednosti, vendar največ 309,87 €), s katero so nenehno povezani z lokalnim davčnim uradom in hkrati z Ministrstvom za finance.

Za **najmanjša podjetja** je v veljavi poenostavljeno računovodstvo, ki zadeva naslednje računovodske postopke:

- podjetje je dolžno izdajati fakture samo na zahtevo stranke ter mora te računovodske listine shranjevati najmanj deset let;
- najmanjše podjetje je dolžno stranki izročiti blagajniški račun;
- podjetje je dolžno voditi in predstaviti razčlenjeno kumulativno mesečno poročilo ustvarjenega prometa do najkasneje petnajstega v mesecu za preteklo mesečno obdobje, kar lahko podjetje vodi v tako imenovanem registru IVA (registru davka na dodano vrednost) ali pa na posebej pripravljeni poenostavljeni poli, ki je zakonsko določena;
- podjetje je dolžno shranjevati tudi dokumentacijo, ki se nanaša na dejavnost, ki jo opravlja, vključno z dokumenti, ki se nanašajo na nabavo sredstev v zvezi z dejavnostjo.

Ugotavljanje dobička je v tovrstnem tipu podjetja določeno na pavšalni način, ki je določen v odstotku od ustvarjenega prometa. Ti odstotki so različni glede na dejavnost, ki jo posamezno podjetje opravlja, vendar načelno velja, da je za podjetja, ki delujejo na področju storitev predpisan 75% dobiček iz dejavnosti, za vsa ostala podjetja pa 61% dobiček od ustvarjenega prometa. Za preračun tega dohodka se upoštevajo zabeležene operacije v obračunskem obdobju, če je podjetje zavezanec DDV, in tiste operacije v obračunskem obdobju, ki jih ustvari podjetje, ki ni zavezanec DDV.

Najmanjši podjetniki, ki nimajo drugih prihodkov poleg tistega, ki ga ustvarjajo z registrirano podjetniško dejavnostjo, ali pa razpolagajo s prihodki, manjšimi od 516,46 €, morajo prijaviti dobiček na podlagi določenega modela oziroma tako, da izpolnijo predpisan obrazec v obliki tabele. Plačati morajo davek od dobička fizičnih oseb na podlagi pavšalne odmere ne glede na plačilo davka na dodano vrednost, tako kot določa običajno računovodstvo.

Fizične osebe, ki opravljajo podjetniško dejavnost v obliki najmanjših podjetij, lahko izbirajo med poenostavljenim in običajnim računovodstvom. V primeru najmanjših podjetij pa ta možnost izbire omejuje posameznika tako, da ga zavezuje za uporabo enega ali drugega tipa za

obdobje najmanj treh poslovnih let in je izbrani tip veljaven za vsako naslednje poslovno leto, razen v primeru, če se po preteku obdobja podjetnik ne odloči drugače in prekliče svojo predhodno odločitev o izbiri računovodstva, ki ga bo uporabljal. V primeru, da se spremeni sistem obdavčenja podjetnika, pa je dovoljen preklic izbranega tipa zaradi neugodnosti za podjetje, ki jih davčna novost prinaša, četudi se to zgodi sredi poslovnega leta.

Ob ugotavljanju dobička so predvidena pravila, ki govorijo o primerih prehoda s pavšalnega oz. poenostavljenega načina na običajen način vodenja računovodstva. Pravila, ki onemogočajo podvajanja ali izpuščanje posameznih postavk, se nanašajo na ustvarjanje dobička, na osnovna sredstva in na vrednotenje zalog v skladišču. V zvezi z dobičkom se ne uporabljajo običajna pravila ekonomske pristojnosti, kar podrobneje pomeni, da čisti dobiček, ki je že ugotovljen na podlagi računovodskih pravil pavšalnega načina obdavčevanja, ne spada v osnovo določitve dobička niti preteklega kot tudi ne tekočega obdobja. Nasprotno pa je dobiček predmet ugotavljanja v prihodnjih obdobjih, če še ni bil zajet, četudi je bil ugotovljen po pavšalnem načinu. Isti kriteriji se uporabljajo tudi v obratnem računovodskem primeru, ko podjetje želi preiti iz običajnega načina obdavčenja na pavšalni način. Še posebej naj tukaj poudarim pomen osnove, na katero se nanaša odstotkovna pavšalna obdavčitev, saj mora biti osnova višja, ker mora upoštevati dobiček, ki ni bil zajet v predhodnem obdobju.

Prehod na drug način obdavčenja v primeru osnovnih sredstev pomeni, da upoštevamo stroške nabave (nabavna vrednost), zmanjšane za letne zneske amortizacije. Zaloge v skladišču pa morajo biti vrednotene po zadnjih nabavnih cenah.

Poenostavljeno računovodstvo

Poenostavljeno računovodstvo je torej najbolj razširjena oblika računovodstva med samostojnimi podjetniki v Italiji. Samostojni podjetnik ta način lahko uporablja, če ni presegel z zakonom določenih zgornjih mej, ki se nanašajo na ustvarjen letni promet v storitvenih in nestoritvenih dejavnostih. Če na podlagi poenostavljenega računovodstva in fakturirane realizacije majhno podjetje preseže zgornjo dovoljeno mejo letnega prometa, je podjetje v naslednjem poslovnem letu dolžno voditi običajno računovodstvo.

Na tem mestu moram omeniti, da je bila zgornja meja prometa v storitvenih dejavnostih 309.874,14 € uvedena 30. 6. 2001 in je prej znašala 185.924,48 € letno. V Italiji je bilo ob uvedbi nove zgornje meje, ki še dovoljuje uporabo poenostavljenega načina vodenja računovodstva, nič koliko razprav o omenjeni potezi zakonodajalca, saj nihče v državi praktično ne razume, zakaj je uredba začela veljati sredi poslovnega leta. Uredba je namreč retroaktivno priznala vsem, ki so v preteklem poslovnem letu prekoračili 185.924,48 € dovoljeni limit letnega prometa, a niso dosegli 309.874,14 €, uporabo poenostavljenega računovodstva, vendar so vsa podjetja že pol leta vodila računovodstvo po običajnem načinu, kot je ob prehodu na novo poslovno leto od njih zahteval zakon.

Poenostavljeno računovodstvo lahko podjetje uporablja iz leta v leto, če ne preseže zgoraj omenjenih limitov glede ustvarjenega prometa, razen če se majhno podjetje samo odloči preiti na običajen način računovodstva. Če podjetje preseže dovoljene limite, mora v naslednjem poslovnem letu preiti na običajen način računovodstva, podobno pa velja tudi za podjetja, ki želijo uveljaviti možnost vodenja poenostavljenega računovodstva potem, ko se je njihov promet zmanjšal pod zgornjo mejo. Prehod na poenostavljeno računovodstvo lahko majhno podjetje izvede v začetku naslednjega poslovnega leta.

Primer 2:

Proizvodna dejavnost – zgornja meja: 516.456,90 €

Ustvarjen promet v predhodnem letu	Računovodski režim v tekočem letu
206.582,76 € 2000	Poenostavljeno računovodstvo 2001
619.748,28 € 2001	Običajno računovodstvo 2002
413.165,52 € 2002	Poenostavljeno računovodstvo 2003

Računovodske zahteve

Majhnim podjetjem navadno ni potrebno izdelovati bilanc, vendar morajo voditi računovodske knjige, ki jih prikazujem v tabeli 2.

Tabela 2: Računovodske knjige, ki jih mora voditi majhno podjetje v režimu poenostavljenega računovodstva

Knjiga	Opombe
Register DDV (zajema izdane račune in nabave), dopolnjen z operacijami, ki niso predmet DDV-ja, vendar so pomembne za ugotavljanje dobička.	Majhna podjetja, ki izpolnjujejo zahteve vodenja DDV-ja, lahko zaradi poenostavitve zgolj izpolnijo poseben obrazec, na katerem lahko na koncu po postavkah, ki nakazujejo promet podjetja, vpišejo operacije, ki niso predmet DDV-ja, brez da bi vodila knjigo izdanih faktur.
Register amortizacije.	
Poslovne knjige, ki se nanašajo na zaposlene.	Navadno tu govorimo o knjigi plač.
Druge poslovne knjige za specifične dejavnosti, ki jih predpisujejo posebni zakoni.	Sem spada denimo področje zdravstva, varnostnih služb in podobno.

Vir: Lefebvre, 2001a, str. 182.

Majhnim podjetjem v režimu poenostavljenega računovodstva ni treba voditi poslovnih knjig, kot so npr. dnevnik, knjiga osnovnih sredstev, pomožnih knjig v zvezi z lastništvom sredstev in pomožnih knjig v skladišču. Tista majhna podjetja, ki niso zavezanci DDV-ja, pa morajo voditi poseben register prihodkov in odhodkov, ki ga morajo predstaviti dvakrat mesečno.

V registru DDV-ja morajo biti vpisani vsi računovodski dogodki, tako tisti, ki so predmet obračuna DDV-ja, kot tisti, ki to niso. Podjetja, ki delujejo v dveh ali več dejavnostih ali celo v

dveh ali več proizvodnih ali prodajnih enotah, za katere je v veljavi tudi študija sektorja, morajo ločeno voditi promet po posamezni dejavnosti ali v posamezni enoti. Ti registri morajo biti integrirani v roku šestdesetih dni po nastalem poslovnem dogodku. Sem spadajo operacije, ki ne zadevajo prodaje sredstev ali storitev, in operacije, kot so denimo stroški plač, pasivnih obresti, zavarovalnih premij, stroški koncesij in podobno. Do roka, ki je določen za prijavo ustvarjenega dohodka, je potrebno prijaviti tudi dokumente o ustvarjenih prihodkih in stroških po principu ekonomske pristojnosti. Do tega roka je potrebno tudi zaključiti register nabav in izračunati končna stanja zalog, materiala ter polizdelkov. Potrebno je nazorno prikazati količinsko stanje zalog po posamezni vrsti in vrednost zalog. Teh končnih stanj pa ni potrebno ugotavljati podjetnikom, ki delujejo v kmetijstvu. Vsa zgoraj omenjena stanja so lahko prikazana v posebnem že pripravljenem obrazcu, ki ga podjetnik doda registru DDV-ja ob oddaji.

Možnosti prehoda majhnega podjetja s poenostavljenega na običajen način računovodstva je natančno določena s pravili, po katerih je majhno podjetje v primeru izpolnjevanja kriterijev dolžno voditi običajno računovodstvo z vsemi predpisanimi računovodskimi knjigami brez izjem. Majhno podjetje je tudi dolžno obvestiti davčni urad o spremembi načina računovodstva, ki ga bo uporabljalo v prihodnjem poslovnem obdobju, tako kot je tudi dolžno obvestiti davčni urad o načinu vodenja računovodstva, ki ga bo začelo uporabljati ob ustanovitvi.

Primer 3:

Podjetnik posameznik oziroma tako imenovano majhno podjetje, ki je z začetkom leta 2001 izbralo običajen način računovodstva, mora sporočiti davčnemu uradu izbrani način najkasneje do 31. maja 2001. To velja za tista majhna podjetja, ki so zavezanci DDV-ja po avtonomnem načinu. V primeru zbirnega obračuna DDV-ja pa morajo majhna podjetja davčnemu uradu javiti izbrani način računovodstva do konca prvega semestra poslovnega leta oziroma v navedenem primeru do 30. junija 2001.

Primer 4:

Če podjetnik posameznik prične s svojo dejavnostjo sredi leta 2001 in prične samostojno uporabljati običajen način računovodstva, namesto da bi uporabil poenostavljen tip, je dolžan sporočiti svojo odločitev davčnemu uradu ob prvem obračunu davka na dodano vrednost, kar v primeru majhnega podjetja pomeni, da bo v navedem primeru to storil v prvem obračunskem obdobju leta 2002.

Podjetniki posamezniki, ki so oproščeni letnega obračuna davka na dodano vrednost in so izključeni iz sistema DDV-ja, morajo v primeru, da oprostitev velja, tudi če samostojno izberejo običajen tip računovodstva, pisno obvestiti pristojen davčni urad najkasneje do prvega roka, ki je periodično predviden za oddajo obračuna davka na dodano vrednost, ki velja za zavezance.

V skladu s korektnimi pravili je izbrani način računovodstva veljaven in dopusten, če ga je podjetnik posameznik oziroma malo podjetje izbralo vse od začetka delovanja podjetja, upošteva zakonske omejitve in zahteve. Posebej velja poudariti, da mora podjetnik posameznik ob sprejeti svobodni odločitvi o tipu računovodstva, ki ga bo uporabljal, le-tega uporabljati

najmanj eno poslovno leto in mu ni dovoljeno znotraj leta prehajati na drug način vodenja računovodstva. Posledično izbrani tip ostaja v veljavi vsako naslednje poslovno leto, seveda pod pogojem, da ni presežen zakonski limit, ki je denimo predviden pri super-poenostavljenem in poenostavljenem računovodstvu.

V primeru, da majhno podjetje prehaja iz poenostavljenega na običajen način računovodstva, je dolžno ob prehodu izdelati tako imenovani prospekt o aktivnih in pasivnih transakcijah v podjetju vse od ustanovitve dalje. Znotraj tega je treba ugotoviti vsa osnovna sredstva, ki jih ima podjetje v posesti od ustanovitve dalje, in jih ponovno ovrednotiti na podlagi kriterijev, ki jih navajam v tabeli 3. Omenjen prospekt mora biti izpolnjen bodisi neodvisno ali pa v sklopu knjige inventarja, vendar mora biti ožigosan in overjen s strani pristojnega urada registra podjetij, ki ga vodi Gospodarska zbornica, ali s strani notarja.

Tabela 3: Kriteriji ovrednotenja sredstev ob prehodu s poenostavljenega na običajen tip računovodstva

Predmet	Kriterij ovrednotenja
Nepremičnine in premična osnovna sredstva.	Nabavna vrednost sredstva ali nepremičnine, povečana za vložke, ki so pripomogli k povečanju vrednosti nepremičnine ali sredstva.
Osnovna sredstva, ki so bila zgrajena z lastnim znanjem znotraj podjetja in se uporabljajo v podjetju (npr. stroj).	Dokumentiran strošek proizvodnje sredstva ali ocenjena vrednost sredstva, ki naj se ugotovi, upošteva leto proizvodnje sredstva.
Blago v skladišču, material na zalogi, dokončani končni proizvodi na zalogi.	Upošteva se knjigovodska vrednost dne 31. 12. preteklega poslovnega leta.
Nedokončani proizvodi oziroma proizvodi v fazi obdelave in dodelave.	Upoštevajo se evidentirani stroški dne 31. 12. preteklega poslovnega leta.
Amortizacijska osnova.	Upošteva se preostala knjigovodska vrednost sredstva.
Blagajna, terjatve in obveznosti.	Upošteva se nominalna vrednost.
Druga aktivna sredstva.	Upošteva se nabavna vrednost sredstva.

Vir: Lefebvre, 2001, str. 184.

Za prehod iz običajnega na poenostavljen način vodenja računovodstva je najbolj pomembno izpolnjevanje kriterijev v zvezi z letnim prometom podjetja. Ob prehodu nazaj na poenostavljen način vodenja računovodstva pa veljajo posebna pravila, ki se nanašajo na ugotavljanje dohodka. Tu velja predvsem omeniti obravnavanje aktivnih rezerv, za katere v primeru prehoda velja, da celoten znesek teh rezerv prispeva k dohodku tekočega poslovnega leta. Drugo pravilo pa se nanaša na previdnostne rezerve, na rezerve, ki smo jih ustvarili zaradi najema tveganih kreditov, in na rezerve, ustvarjene zaradi tveganja tečajnih razlik, za katere velja, da ne prispevajo k dohodku tekočega poslovnega leta.

Ugotavljanje dobička majhnega podjetja

Za majhna podjetja s poenostavljenim tipom vodenja računovodstva je dobiček opredeljen kot razlika med ustvarjenimi prihodki in stroški oz. odhodki, nastalimi v poslovnem procesu. Ker se za majhna podjetja, ki uporabljajo poenostavljeno računovodstvo, ne zahteva izdelovanja bilance stanja, mora podjetnik dobiček prijaviti tako, da izpolni posebni enotni obrazec, ki ga je pripravil zakonodajalec. Tovrstnim majhnim podjetjem tudi ni potrebno upoštevati tistih generalnih računovodskih načel, ki veljajo za običajno računovodstvo in se nanašajo na pripravo bilance stanja, dolžni pa so upoštevati tisti del načel, ki ne veljajo zgolj za običajno računovodstvo, temveč tudi za poenostavljeno.

Ta načela so:

- a) načela pristojnosti, načelo točnosti, načela določljivosti in načela neločljivosti pri stroških;
- b) načela vrednotenja, predvsem za tiste postavke, ki vplivajo na določanje prihodkov ali stroškov;
- c) načela določanja sredstev, ki so del premoženja podjetja.

Postopek ugotavljanja dobička majhnega podjetja

Postopek ugotavljanja dobička pri majhnem podjetju po principu poenostavljenega računovodstva je naslednji:

1. Seštejemo vse pozitivne komponente, ki zajemajo prihodke, dividende in aktivne obresti. Le-tem dodamo končne vrednosti blaga, materiala, polizdelkov in v storitvenih dejavnostih tista dela, ki še niso dokončana v tekočem poslovnem letu. Prišteti pa je potrebno še realizirano povečano vrednost sredstev, to je razliko med vrednostjo, ki bi jo dobili, če bi osnovno sredstvo prodali danes, in njegovo nabavno vrednostjo, ter aktivne rezerve.
2. Od zneska, ki smo ga dobili pod točko 1., je potrebno nadalje odšteti dokumentirane stroške poslovanja, ki so nastali tekom poslovnega leta.
3. Od dobljene razlike je nato potrebno odšteti ostanek obračuna prejšnjega poslovnega obdobja, morebitno zmanjšano vrednost sredstev in pasivne rezerve.
4. Odštejemo lahko tudi:
 - zneske amortizacije materialnih in nematerialnih sredstev;
 - stroške vzdrževanja in popravil ali posodobitev osnovnih sredstev, če so le-ta vodena v registru virov amortizacije in ti stroški ne presegajo 5% vrednosti osnovnega sredstva;
 - previdnostne kvote, ki smo jo oblikovali zaradi povečanja tveganja, vendar le, če so vpisane v nabavnem registru.

Odšteti ne moremo amortizacije, obračunane od tistih osnovnih sredstev, ki smo jih pridobili brezplačno in previdnostnih kvot, ki smo jih oblikovali na podlagi tveganja zaradi najemanja

kreditov ali negativnih tečajnih razlik. Odšteti tudi ne moremo denimo stroškov cikličnega vzdrževanja, ki jih podjetja z običajnim računovodstvom lahko predvidijo in obračunajo.

Tako ugotovimo dobiček ali izgubo, ki jo je ustvarilo majhno podjetje. V primeru, da je podjetje ustvarilo izgubo, le-to lahko pokrijemo z dobičkom, ki ga bomo ustvarili v prihodnjem obdobju.

Pavšalni odbitki

Za nekatera majhna podjetja je predviden pavšalni način obračunavanja davka na dobiček. Gre predvsem za podjetja, ki delujejo v spodaj navedenih dejavnostih, in ne samo za tipična podjetja, za katera se v Italiji uporablja pavšalni način obračunavanja, kot sta denimo avtoprevoznništvo za tretje osebe in zasebne prodajalne naftnih derivatov (črpalke), vendar sem ne spadajo podjetja, ki delujejo v naslednjih dejavnostih:

- posredništvo in agentski posli v trgovini;
- dobava oziroma preskrba jedi in pijač s strani hotelov, barov, restavracij in posamezniki, ki se ukvarjajo zgolj s prodajo pijač na prostem;
- preskrba z jedmi in pijačami v industrijskih menzah in v javnih menzah, ki jih upravljajo bodisi družbe v državni lasti bodisi karitativne ustanove;
- preskrba z jedmi in pijačami zunaj objektov na osnovi catering službe.

V omenjenih primerih je pomembno, da majhno podjetje v primeru, da opravlja več različnih dejavnosti, vodi ločeno računovodstvo za vsako od dejavnosti, da bi lahko uveljavljalo stroške, ki so nastali v posamezni dejavnosti.

Tovrstna podjetja lahko znižajo osnovo obdavčljivega dohodka na pavšalni način, s procentualnim ključem, saj vsi stroški, ki so nastali s poslovanjem podjetja, niso dokumentirani, vendar so jim do določene mere priznani kot pavšalni odbitek. Zakonodajalec je predvidel naslednji ključ (Lefebvre, 2001b, str. 106):

- 3% pavšalni odbitek za podjetja, ki so ustvarila do 6.197,48 € letnega prometa;
- 1% pavšalni odbitek za podjetja, ki so ustvarila med 6.197,48 € in 77.468,53 € letnega prometa;
- 0,5% pavšalni odbitek za podjetja, ki so ustvarila med 77.468,53 € in 92.962,24 € letnega prometa.

Super-poenostavljeno računovodstvo

V primeru, da je samostojni podjetnik upravičen do vodenja super-poenostavljenega računovodstva, je le-ta dolžan voditi tako imenovani register IVA, kar je poenostavljeno povedano knjiga nabav in prodaj. Zakonodajalec je nadalje poenostavil vodenje omenjene knjige, tako da je predpisal poseben poenostavljen obrazec, na katerem je možno enostavno voditi omenjene postavke.

V sklopu računovodstva pa je potrebno zadovoljiti naslednje zahteve:

- izdajanje faktur ali blagajniških računov, če je to zahtevano s strani norm davka na dodano vrednost;
- podjetnik mora sestaviti razčlenjeno mesečno poročilo o ustvarjenem prometu s pojasnilom, če je ali zavezanec davka na dodano vrednost, in ga pristojnemu uradu oddati najkasneje do petnajstega v mesecu za pretekli mesec;
- podjetnik mora oddajati trimesečna poročila o nabavah zaradi obračuna davka na dodano vrednost in povrnitve vstopnega davka, če je zavezanec, saj se te povrnitve izvajajo za majhna podjetja trimesečno;
- ob napovedi dohodka mora podjetnik tudi oddati popis zalog v skladišču;
- podjetnik je tudi dolžan hraniti dokumentacijo o stroških, ki so lahko predmet zmanjšanja dohodka od katerega bo obračunan davek od dejavnosti.

Primeri posebnih računovodskih režimov – davčni vidik

Poleg običajnega načina računovodstva in tistih poenostavljenih, ki se uporabljajo za majhna podjetja oziroma jih uporabljajo podjetniki posamezniki, so v veljavi tudi izjeme, za katere veljajo tudi posebna računovodska pravila. Predvsem so ti režimi drugačni zaradi davčnega vidika. Še posebej velja tu poudariti štiri tipe dejavnosti, ki so specifične v Italiji.

Sem spadajo:

- kmetje oziroma podjetniki posamezniki, ki se ukvarjajo z živinorejo ali poljedelstvom,
- dejavnost turizma na kmetijah,
- podjetniki posamezniki, ki opravljajo dejavnost avtoprevoznitstva oziroma transportne storitve (prevoz blaga),
- podjetniki posamezniki, ki prodajajo naftne derivate (črpalke) – posebej značilno za Italijo, kjer je tovrstnih malih podjetij veliko.

Kmetijska dejavnost

V skupino kmetijskih dejavnosti spadajo vsi tisti majhni podjetniki, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, transformacijo ali prodajo kmetijskih proizvodov ali živali. Še posebej posebni sta tukaj dejavnosti predelave vode in reje živali za zakol. Posebnost pri tej vrsti malih podjetij je geografska različnost, ki jo predvideva zakonodaja, saj je zahtevnost vodenja računovodstva posledično odvisna od potenciala območja, na katerem kmet deluje. Tako sta možni tudi dve različni vrsti določanja kmetijskega dohodka. Prva je določitev dohodka tudi z nam znanim katastrskim sistemom, kjer se po ključu izračunava katastrski dohodek, medtem ko je v drugem primeru dohodek podjetja ustvarjen s presežkom nad izračunanim katastrskim dohodkom. Navadno majhnim podjetnikom, ki delujejo v kmetijski dejavnosti in ne ustvarjajo prometa, večjega od 5.164,57 €, sploh ni potrebno voditi kakršnih koli poslovnih knjig in so kot izjeme izvzeti iz sistema. Tista majhna podjetja, ki z opravljanjem svoje dejavnosti presegajo maksimalni dovoljen limit letnega prometa, pa so obravnavana kot podjetja, ki so dolžna

prijavljati dohodek iz dejavnosti ter voditi poslovne knjige po enem izmed treh režimov vodenja računovodstva.

Dejavnost turizma na kmetijah

Dejavnost turizma na kmetijah lahko opravljajo mali podjetniki kot dopolnilno dejavnost kmetijski dejavnosti, vendar lahko s to dopolnilno dejavnostjo ustvarijo največ polovico celotnega letnega prometa malega podjetja. Podjetniki v kmetijski dejavnosti se lahko poslužujejo možnosti pavšalne določitve dohodka na podlagi pripravljenih modelov, razen če se ne odločijo drugače. Dohodek v primeru pavšalne odmere je izračunan v znesku 25% od ustvarjenega letnega prometa, vendar podjetnik ni upravičen do zmanjšanja osnove na podlagi dodatnih stroškov, ki bi jih lahko izkazoval, če bi izpolnjeval poenostavljen obrazec o prijavi dohodka iz dejavnosti. V vsakem primeru se majhen podjetnik lahko odloči, da bo vodil enega izmed treh načinov vodenja računovodstva in ne bo uporabil pavšalne odmere ugotavljanja ustvarjenega dohodka.

Dejavnost avtoprevoznitva

V primeru podjetnikov posameznikov, ki se ukvarjajo s prevoznitvom za tretje osebe, so predvidene dodatne posebnosti, ki se nanašajo na stroške vzdrževanja vozila in posebna davčna ugodnost, ki predvideva pavšalno znižanje osnove za obračun davka iz dejavnosti zaradi nedokumentiranih stroškov. V to skupino prevoznitva spadajo tista majhna podjetja, ki imajo licenco ter so vpisana v register prevoznikov in delujejo na področju prevoza blaga, oseb in avto šol.

Majhnim transportnim podjetjem je torej dovoljeno zmanjšati osnovo dohodka iz dejavnosti za stroške vzdrževanja, popravil, modernizacije ali transformacije vozil, vendar v znesku največ 25% neodpisane vrednosti, vodene v registru osnovnih sredstev. To ne velja za stroške pnevmatik, ki so lahko upoštevani v celoti. Druga posebnost pa je tudi pavšalno znižanje osnove za obračun davka iz dejavnosti zaradi nedokumentiranih stroškov, vendar to velja le za podjetja, ki spadajo v okvir majhnih podjetij glede na predpisane limite, četudi uporabljajo običajni način vodenja računovodstva. Do tega znižanja niso upravičeni tisti samostojni podjetniki, ki morajo voditi običajno računovodstvo. To pavšalno znižanje dohodka je izračunano po naslednjem ključu:

- 22,72 € za vsak prevoz , ki ga je podjetnik opravil izven občine, v kateri ima svoj sedež, vendar v obsegu regije, v kateri deluje, ali v obsegu mejnih regij;
- 41,32 € za vsak prevoz, ki ga podjetnik opravi zunaj meja svoje regije in mejnih regij.

To pavšalno znižanje lahko podjetnik uveljavlja samo enkrat dnevno. Novost v letu 2001 je ta, da lahko podjetnik posameznik uveljavlja tudi posebno letno pavšalno znižanje osnove dohodka iz dejavnosti v znesku 154,94 € za vsako vozilo, ki ga ima v posesti. Če hoče podjetnik uveljavljati zgoraj omenjene ugodnosti, je dolžan hraniti vsa dokazila o prevozih, vključno s časom prevoza, končnim krajem in drugimi transportnimi dokumenti.

Dejavnost prodaje naftnih derivatov

Podjetnikom posameznikom, ki se ukvarjajo s prodajo naftnih derivatov na svojih črpalkah in morajo voditi običajno računovodstvo, je dovoljeno letno pavšalno znižanje osnove dohodka iz dejavnosti zaradi posebnosti proizvodov, ki jih prodajajo. To znižanje je uvedeno zaradi kalam proizvodov ter zaradi potrebe po vzdrževanju črpalnih naprav.

Pavšalno znižanje se obračunava po naslednjem ključu:

- znižanje 1,1% od prometa, če ta znaša največ 1.032.917,80 € letno;
- znižanje 0,6% od prometa, če ta znaša med 1.032.917,80 € in 2.065.827,60 € letno;
- znižanje 0,4% od prometa, če ta znaša več kot 2.065.827,60 € letno.

3 RAČUNOVODSTVO V SLOVENIJI

Računovodstvo v Sloveniji je v večji meri urejeno s Slovenskimi računovodskimi standardi, ki jih sprejema Strokovni svet slovenskega inštituta za revizijo ter predstavljajo obvezna pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja.

Oblikovanje Slovenskih računovodskih standardov je spodbudil 5. člen zakona o računovodstvu iz leta 1989, ki je vrhovno strokovno organizacijo pooblastil, naj namesto države, ki je dotlej z zakoni in drugimi predpisi urejala računovodenje samostojno ter skladno z razvojem stroke v svetu in domačimi dosežki, oblikuje svoje strokovne standarde. V Republiki Sloveniji so takšno smer razvijanja strokovnih standardov nadaljevali zakon o gospodarskih družbah in zakon o revidiranju ter drugi zakoni, ki se sklicujejo nanju. Slovenski računovodski standardi so torej pravila stroke, ki zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo način njihove uporabe.

Slovenski računovodski standardi so izvirna združitev domače računovodske teorije z mednarodnimi zahtevami, zlasti mednarodnimi računovodskimi standardi in smernicami Evropske zveze. Nanje vpliva tudi razvoj v drugih državah, ki upošteva prevladujoča mednarodna strokovna dognanja. Njihova posebnost pa je, da obravnavajo računovodenje kot celoto za notranje in zunanje potrebe podjetij. Niso torej usmerjeni zgolj v zunanje računovodsko poročanje o dosežkih v preteklosti kot mednarodni računovodski standardi. Izhajajo iz temeljne zamisli, da mora zunanje računovodsko poročanje, ki ga oblikujejo zunanje zahteve, vplivati tudi na temeljno ureditev računovodenja, na kateri temeljijo posebne rešitve pri notranjem poročanju (Slovenski računovodski standardi - uvod, 2002).

Slovenski računovodski standardi podrobno obravnavajo tiste postopke, ki vplivajo na predpisane računovodske izkaze predvsem za zunanje potrebe, ne spuščajo pa se v podrobnosti drugih računovodskih obračunov in računovodskih predračunov za zunanje potrebe ter še manj seveda v podrobnosti računovodskih obračunov in računovodskih predračunov za notranje potrebe. Prav tako se ne spuščajo v vprašanja, povezana z obdavčevanjem. Državni predpisi o obdavčevanju lahko iz zornega kota države v marsičem dopolnjujejo zahteve, ki jih postavljajo strokovni standardi, vendar vplivajo le na način sestavljanja davčnih prijav, ne pa na zamisli v računovodskih standardih.

Splošni slovenski računovodski standardi izhajajo iz zaporedja, po katerem so obravnavana računovodska načela. Teh standardov je 30, njihova razvrstitev pa je taka:

SRS 1 - Opredmetena osnovna sredstva

SRS 2 - Neopredmetena dolgoročna sredstva

SRS 3 - Dolgoročne finančne naložbe

SRS 4 - Zaloge

SRS 5 - Terjatve

SRS 6 - Kratkoročne finančne naložbe

- SRS 7 - Denarna sredstva
- SRS 8 - Kapital
- SRS 9 - Dolgoročni dolgovi
- SRS 10 - Dolgoročne rezervacije
- SRS 11 - Kratkoročni dolgovi
- SRS 12 - Kratkoročne časovne razmejitve
- SRS 13 - Stroški amortizacije
- SRS 14 - Stroški materiala in poslovnih storitev
- SRS 15 - Stroški dela in drugih povračil zaposlencem
- SRS 16 - Stroški po vrstah, mestih in nosilcih
- SRS 17 - Odhodki
- SRS 18 - Prihodki
- SRS 19 - Vrste poslovnega izida in finančnega izida
- SRS 20 - Računovodsko predračunavanje in računovodski predračuni
- SRS 21 - Knjigovodske listine
- SRS 22 - Poslovne knjige
- SRS 23 - Računovodsko obračunavanje in računovodski obračuni
- SRS 24 - Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje
- SRS 25 - Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje
- SRS 26 - Oblike izkaza finančnega izida za zunanje poslovno poročanje
- SRS 27 - Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje
- SRS 28 - Računovodsko nadziranje
- SRS 29 - Računovodsko proučevanje
- SRS 30 - Računovodsko informiranje

SRS od 1 do 19 obravnavajo metodiko vsebinskega izkazovanja gospodarskih kategorij, SRS od 24 do 27 metodiko oblikovnega predstavljanja gospodarskih kategorij pri zunanjem poročanju, SRS od 20 do 23 in od 28 do 30 pa metodiko delovanja na posameznih področjih računovodenja: računovodskega predračunavanja, knjigovodenja, računovodskega nadziranja, računovodskega proučevanja in računovodskega informiranja (Slovenski računovodski standardi - uvod, 2002).

Poleg splošnih slovenskih računovodskih standardov obstajajo še posebni slovenski računovodski standardi od SRS 31 naprej, ki obravnavajo posebnosti računovodenja v organizacijah posameznih vrst, na primer v bankah, zavarovalnicah, zadrugah, društvih, javnih podjetjih, nepridobitnih organizacijah in tako naprej, ali posebnosti računovodenja v primerih, ko niso upoštevane temeljne računovodske predpostavke, na katerih so zasnovani splošni slovenski

računovodskih standardi. Ta seznam se nenehno dopolnjuje in zadnji standard, ki je trenutno v pripravi, je prav standard, ki opredeljuje računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih – SRS 39.

3.2 SAMOSTOJNI PODJETNIK V SLOVENIJI

V Sloveniji poznamo poleg osebnih in kapitalskih družb še podjetnika posameznika, ki je nekakšen hibrid med osebno in kapitalsko družbo (Mramor, 1993, str. 30). Samostojni podjetnik posameznik je v Sloveniji taka organizacijska oblika poslovanja, kjer je lastnik en sam, ki hkrati tudi osebno odgovarja za obveznosti, ki izvirajo iz poslovanja, z vsem svojim premoženjem. Prednost te oblike je, da jo je preprosto oblikovati, saj se za opravljanje dejavnosti zahteva zgolj potrdilo o ustrezni izobrazbi in ustreznosti prostorov, preostali postopek pa je hiter in poceni. Začetna finančna sredstva niso potrebna. Samostojni podjetnik tudi ni pravna, temveč fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot izključno dejavnost (Zakon o gospodarskih družbah, 2001).

Slovenska zakonodaja se na tem področju sicer poskuša čimbolj približati skupni evropski ureditvi, vendar uvaja elemente delitve Združenih držav in deloma Velike Britanije. Temelj te zakonodaje je Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 84/98, 6/99 in 45/01- v nadaljevanju: ZGD), doslej najboljšejejša novela zakona pa je bila objavljena v Uradnem listu 45/01 in je začela veljati 22,72. junija 2001.

Zakon o gospodarskih družbah ureja pravni položaj fizične osebe, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost in tako osebo opredeljuje kot samostojnega podjetnika posameznika. Položaj podjetnika je urejen v 8. poglavju zakona, zanj pa se smiselno uporabljajo tudi določbe zakona o dejavnosti, o firmi, o sedežu, o podružnici, o prokuri, o poslovni skrivnosti in o sodnem registru, če podjetje podjetnika ustreza merilom za srednje in velike družbe.

Bistveno za podjetnika je, da mora opravljati gospodarsko dejavnost trajno, samostojno in s pridobitnim namenom, se pravi z namenom ustvarjati dobiček. Zakon ne prepoveduje opravljanja dejavnosti samostojnega podjetnika poleg redne zaposlitve, torej je to vprašanje stvar razmerij med delodajalcem in takim podjetnikom, gledano predvsem z vidika morebitne konkurence. Podjetnik lahko gospodarsko dejavnost opravlja tudi na obrtni način, pod pogoji in na način, kot je določen v predpisih s področja obrti. V tem primeru mora pridobiti obrtno dovoljenje pri Obrtni zbornici Slovenije. Podjetnik naj bi deloval predvsem v manjši gospodarski dejavnosti, čeprav noben predpis ne omejuje obsega njegovega poslovanja ali števila pri njem zaposlenih delavcev, vendar mora upoštevati ustrezna merila za vodenje računovodstva.

Začetek poslovanja

Podjetnik lahko začne opravljati dejavnost, ko Davčni upravi RS priglasijo začetek opravljanja dejavnosti. Če podjetje podjetnika ustreza merilom za srednje in velike družbe, se zanj smiselno uporabljajo določbe zakona o sodnem registru, ne uporabljajo pa se določbe o priglasitvi pri Davčni upravi RS. Priglasitev se opravi pri izpostavi davčnega urada Davčne uprave Republike Slovenije, na območju katerega ima podjetnik svoj sedež. Podrobnejša navodila za vpis podjetnika v register pa so urejena v Pravilniku o načinu in postopku vodenja vpisnika samostojnih podjetnikov posameznikov (Uradni list RS, št. 64/01).

Priglasitev je pisna in vsebuje:

1. Priglasitveni list (obrazec PL), v katerem je potrebno navesti firmo podjetnika in njegov sedež ter skrajšano firmo, obenem pa tudi ime in priimek podjetnika, davčno številko in njegovo prebivališče, dejavnost v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti, ki jo bo podjetnik opravljal, morebitno podružnico in njen naslov ter ime in priimek, davčno številko in prebivališče osebe, pooblaščenice za zastopanje (npr. prokurista).
2. Overjen podpis oseb, pooblaščenih za zastopanje, z navedbo prebivališča in davčne številke. Na obrazcu podjetnik predloži overjen lastnoročni podpis. Če ima osebe pooblaščenice za zastopanje, predloži tudi overjen podpis oseb pooblaščenih za zastopanje.
3. Prijavo za poslovne subjekte v poslovni register Slovenije.

Priglasitveni list podjetnik predloži v dveh izvodih. Davčni organ najkasneje v roku petih dni po prejemu popolne vloge pošlje Statističnemu uradu Republike Slovenije oba izvoda priglasitvenih listov skupaj z obrazci. Statistični urad Republike Slovenije na podlagi prejetih izvodov določi matično številko poslovnega subjekta in šifro standardne klasifikacije dejavnosti v skladu z zakonom, ki ureja poslovni register, oba podatka vpiše na priglasitveni list, potrdi z žigom in podpisom ter ga vrne davčnemu organu. En izvod priglasitvenega lista prejme podjetnik, drug izvod pa se vloži v vpisni vložek. Davčni organ takoj oziroma najkasneje v roku treh dni po vpisu oziroma spremembah vpisa pošlje po eno kopijo priglasitvenega lista Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Obrtni zbornici Slovenije in Statističnemu uradu Republike Slovenije. Ko davčni organ prejme od Statističnega urada RS priglasitvena lista in ugotovi, da vsebuje vloga vse predpisane podatke, vpiše v priglasitveni list opravilno številko podjetnika, datum vpisa in najkasneje v roku treh dni pošlje priglasitveni list podjetniku. Vse spremembe in dopolnitve podatkov v vpisniku podjetnikov mora podjetnik priglasiti pri davčnem organu, pri katerem je vpisan v vpisnik.

Po sprejemu novele ZGD leta 2002 veljajo glede izpolnjevanja pogojev za opravljanje dejavnosti za podjetnika enaka pravila kot za gospodarske družbe in sicer (Zakon o gospodarskih družbah, 2001):

- podjetnik lahko začne opravljati svojo dejavnost, ko priglasijo Davčni upravi RS začetek opravljanja dejavnosti,

- če drug zakon za začetek opravljanja določene dejavnosti poleg pogoja iz prejšnje alinee določa še posebne pogoje za opravljanje te dejavnosti, lahko podjetnik začne opravljati to dejavnost, ko izpolni posebne pogoje, določene z drugim zakonom,
- če poseben zakon določa, da sme podjetnik začeti z opravljanjem dejavnosti, ko pristojni državni organ oziroma organizacija z javnimi pooblastili izda odločbo o izpolnjevanju pogojev za opravljanje te dejavnosti, lahko podjetnik začne opravljati to dejavnost, ko pristojni organ izda tako odločbo.

Zakon torej ne določa več, da bi moral podjetnik v vsakem primeru predhodno pridobiti dovoljenje za opravljanje dejavnosti (t.i. obratovalno dovoljenje), ampak samo, če to določa poseben zakon, praviloma tisti, ki ureja posamezno dejavnost. Pridobitev posebne upravne odločbe za opravljanje dejavnosti podjetnika je tako predpisana npr. za: gostinsko dejavnost, dejavnost prirejanja iger na srečo, dejavnost proizvodnje vina in prometa z vinom; pridobitev licence pri Obrtni zbornici Slovenije je predpisana za opravljanje prevozniške dejavnosti podjetnika v cestnem prometu, pridobitev licence pri Gospodarski zbornici Slovenije je predpisana za opravljanje dejavnosti organiziranja oziroma prodaje turističnih potovanj itd. Tudi v primerih, ko zakon ne določa pridobitve posebne odločbe o izpolnjevanju pogojev za opravljanje dejavnosti, mora podjetnik izpolniti posebne pogoje, ki so z zakonom predpisani za opravljanje te dejavnosti. Izpolnjevanje pogojev za opravljanje teh dejavnosti preverjajo pristojne inšpekcijske službe v okviru opravljanja svojih rednih nalog. Tak primer je dejavnost trgovine, za katero je potrebno izpolnjevati predpisane pogoje.

Obrtni zakon določa, da je obrtna in obrti podobna dejavnost pridobitna dejavnost, ki se opravlja v skladu s 5. členom Obrtnega zakona in je določena v listi A obrtnih dejavnosti oziroma listi B obrti podobnih dejavnosti, ki jo določi Vlada RS. Po 5. členu zakona je obrtna oziroma obrti podobna dejavnost tista, za katero veljajo naslednje značilnosti (Obrtni zakon, Uradni list RS, št. 50/94, 61/00):

- da gre za proizvodno ali storitveno dejavnost na podlagi individualnih naročil, da se opravlja proizvodnja le v majhnih serijah ter da serijska proizvodnja ne obsega pretežnega dela dejavnosti;
- da se uporabljajo stroji, orodja in tehnične naprave, ki so primerne za opravljanje dejavnosti po predhodni alineji in da nimajo značilnosti tekočih trakov.

Po določilih Obrtnega zakona se gostinska dejavnost opravlja kot obrti podobna dejavnost le, če jo opravlja gostinec kot samostojni podjetnik posameznik v gostinskem obratu penzion, restavracija, gostilna, slaščičarna, kavarna in okrepčevalnica. Opravljanje prevozniške dejavnosti v cestnem prometu se šteje kot obrti podobna dejavnost, če jo opravlja prevoznik kot fizična oseba na podlagi pridobljene licence kot samostojni podjetnik posameznik. Pravica do opravljanja obrtne in obrti podobne dejavnosti se pridobi na podlagi obrtnega dovoljenja, ki ga izda Obrtna zbornica Slovenije.

Vodenje poslovnih knjig

Način vodenja poslovnih knjig in sestavljanje letnega poročila določa Pravilnik o vodenju poslovnih knjig in sestavljanju letnega poročila za samostojnega podjetnika (Uradni list RS, št. 5/95, 76/97 in 86/98).

Podjetniki načeloma vodijo poslovne knjige po sistemu **dvostavnega knjigovodstva** in na način, ki je predviden za družbe, v določenih primerih pa lahko vodijo poslovne knjige tudi po sistemu **enostavnega knjigovodstva**. Kriterij za določitev sistema so podatki iz zadnje odmerne odločbe za davek od dejavnosti in podatek o povprečni vrednosti aktive na začetku in na koncu poslovnega leta. Kot merila se upoštevajo povprečno število zaposlenih, letni prihodki in povprečna vrednost aktive na začetku in na koncu obračunskega leta.

Ob začetku opravljanja dejavnosti, ko podatkov še ni na razpolago, se podjetnik lahko samostojno odloči ali bo poslovne knjige vodil na enostaven ali dvostaven način. Glede na spremembe, ki jih je na tem področju prinesla novela ZGD, je izbira možna le še do konca leta 2004, nato pa bo enostavno knjigovodstvo ukinjeno.

V tabeli 4 so navedena merila za enostavno knjigovodstvo in obdobja v katerih ta merila veljajo, ob pogoju, da je poslovno leto pri podjetniku enako koledarskemu. Enostavno knjigovodstvo je možno, če podjetnik ne presega dveh izmed treh meril, ki so navedena v preglednici.

Tabela 4: Merila za enostavno knjigovodstvo

Obdobje	Enostavno knjigovodstvo	Merilo
do 31.12.2002	povprečno število zaposlenihletni prihodkipovprečna vrednost aktive	≤ 5 < 25.200.000 SIT < 12.600.000 SIT
od 1.1.2003 do 21.12.2004	povprečno število zaposlenihletni prihodkipovprečna vrednost aktive	≤ 3 < 10.000.000 SIT < 6.000.000 SIT
Od 1.1. 2005 dalje	se ukine	

Vir: Zakon o gospodarskih družbah, 2001.

Podjetnik mora o izbranem sistemu vodenja poslovnih knjig obvestiti pristojni davčni organ najkasneje do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto. Če prične podjetnik s poslovanjem med letom, mora pismeno javiti izbrani sistem vodenja poslovnih knjig najkasneje v osmih dneh po pričetku poslovanja. Med letom se izbrani sistem poslovnih knjig ne sme spremeniti. Pri vodenju poslovnih knjig mora podjetnik upoštevati slovenske računovodske standarde. Poslovne knjige morajo biti v času obratovanja na sedežu obrata oziroma mora biti davčni organ predhodno obveščen, kje so poslovne knjige. Vodenje poslovnih knjig lahko podjetnik tudi prepusti knjigovodskim servisom, ki se profesionalno ukvarjajo s tem področjem.

Odgovornost podjetnika za obveznosti

Podjetnik odgovarja za obveznosti iz poslovanja z vsem svojim premoženjem, tako s premoženjem podjetja kakor tudi z svojim lastnim, osebnim premoženjem in sicer samostojno in neposredno, saj podjetnikovo podjetje nima statusa pravne osebe in zato ne pride v poštev subsidiarna odgovornost podjetnika.

Podjetnik ne more biti družbenik v osebni družbi (družba z neomejeno odgovornostjo in komanditna družba), lahko pa je družbenik v kapitalski družbi (torej v družbi z omejeno odgovornostjo, delniški družbi ali komanditno delniški družbi). Podjetnik lahko sklene pogodbo o tihi družbi, na podlagi katere tihi družbenik vloži v podjetje določena sredstva in s tem pridobi pravico do udeležbe na dobičku. Podjetnik lahko sklepa tudi podjetniške pogodbe, kot npr. pogodbo o obvladovanju ali pogodbo o vodenju poslov, lahko pa je tudi ustanovitelj ali član gospodarskega interesnega združenja, katerega namen je olajševanje in pospeševanje pridobitne dejavnosti članov združenja.

3.3 RAČUNOVODSKE REŠITVE PRI SAMOSTOJNEM PODJETNIKU V SLOVENIJI

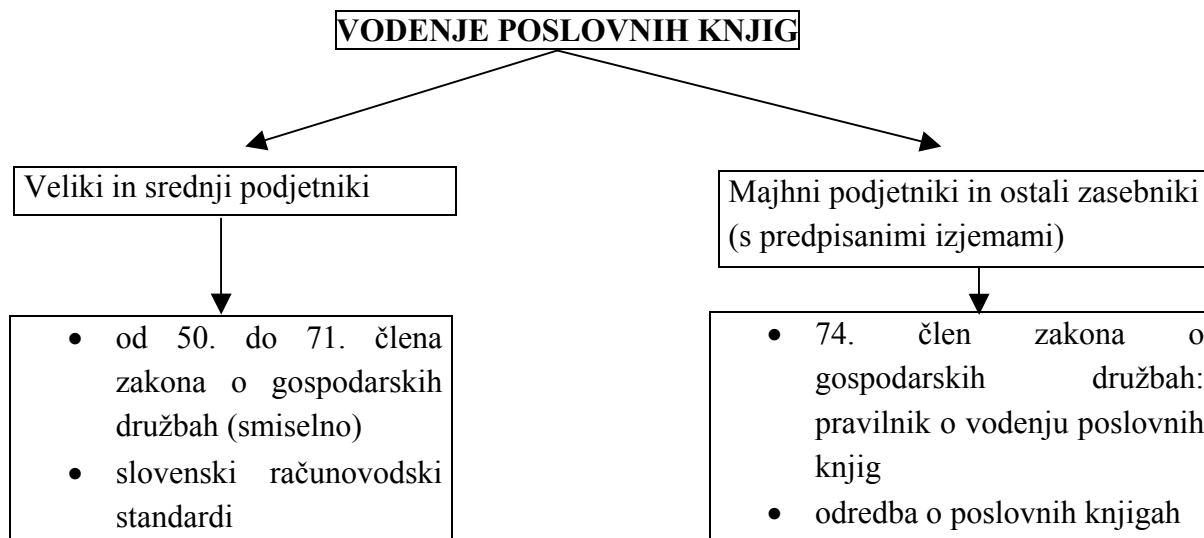
Računovodske rešitve pri samostojnem podjetniku so vezane na vrsto knjigovodstva, ki ga trenutno samostojni podjetniki posamezniki še lahko izberejo. Knjigovodstvo je obravnavanje podatkov o preteklosti ali posebna vrsta evidentiranja poslovanja. Ukvarja se z zbiranjem, urejanjem, začetnim obdelovanjem in prikazovanjem podatkov o poslovnih procesih in poslovnih stanjih. Za knjigovodstvo so bistveni tisti podatki, ki vplivajo na stanje sredstev, na obveznosti do virov sredstev ter na pojav prihodkov in odhodkov. To pomeni, da je knjigovodstvo usmerjeno k celotnemu zajemanju in prikazovanju poslovnega procesa. Prikazuje vsakokratna stanja sredstev in obveznosti do njihovih virov sredstev ter vseh prihodkov in odhodkov, nastalih v obračunskem obdobju. Prav tako je za knjigovodstvo pomemben tudi vsak posamičen poslovni proces in stanje. Podatke o poslovnih procesih in stanjih zajema knjigovodstvo iz knjigovodskih listin, katerih vsebina je predpisana z zakonom. Prav tako je z zakonom predpisano strogo formalno evidentiranje knjigovodskih listin. Knjigovodski proces obravnava vprašanja, kako zbirati, urejati, obdelovati in shranjevati računovodske podatke ter informacije najrazličnejšim uporabnikom, ki jih uporabljajo. Razdeljen je na štiri stopnje: poslovni dogodek, knjigovodska listina, poslovna knjiga in poročilo (Hočevar, Igličar, 1995, str. 95).

Sistem vodenja poslovnih knjig za samostojnega podjetnika po pravilniku o vodenju poslovnih knjig

Prvotno je bil za zasebnike osnovni namen vodenja poslovnih knjig le zagotavljanje podatkov za sestavljanje napovedi za odmero davka od dohodkov dejavnosti. Temu namenu so bile prilagojene tudi poslovne knjige. Sprotno spremljanje poslovnih dogodkov je bilo zelo

poenostavljeno. Sistem enostavnega knjigovodstva, ki so ga pri vodenju poslovnih knjig uporabljali vsi zasebniki, je temeljil pretežno na evidentiranju poslovnih dogodkov v zvezi s prihodki in odhodki. S pravilnikom o vodenju poslovnih knjig je predpisana zahteva o sestavitvi letnega poročila tudi pri zasebnikih z enostavnim knjigovodstvom povzročila potrebo po celovitejšem evidentiranju poslovnih dogodkov.

Slika 1: Vodenje poslovnih knjig.

Vir: Zupančič, Maracol, 2001, str. 14.

Izjeme (Zupančič, Maracol, 2001, str. 15):

- zasebniki iz 53. in 54. člena zakona o dohodnini (normirani stroški)
- zasebniki iz prvega odstavka 2. člena odredbe o poslovnih knjigah (evidenca prejetih in izdanih knjigovodskih listin)
- zasebniki iz drugega odstavka 2. člena odredbe o poslovnih knjigah (evidenca, ki jo vodi pravna oseba)

Enostavno knjigovodstvo

Enostavno knjigovodstvo je najstarejši organizirani knjigovodski sistem, ki nepovezano spremlja poslovne dogodke in stanja le za nekatere vrste sredstev, vire sredstev, stroškov, odhodkov in prihodkov. V takem knjigovodskem sistemu v računovodske listine vpisujemo le podatke o tistih poslovnih dogodkih, ki nas bodo zanimali. V poslovnih knjigah urejamo in obdelujemo podatke o posameznem poslovnem dogodku, ne da bi spoštovali načelo posameznih ekonomskih kategorij. Tako v tem knjigovodskem sistemu iz poslovnih knjig ni mogoče razbrati celotne knjigovodske vrednosti premoženja podjetja. Med letom podjetniku ni treba knjižiti gibanja zalog materiala in blaga, vendar je potrebno na koncu leta ugotoviti stanje zalog s popisom. Strošek porabljenega materiala in blaga v obračunskem obdobju ugotovijo izključno v skladu s

predpisano shemo bilance uspeha po pravilniku o vodenju poslovnih knjig. Podjetnik tudi ne evidentira prelivanja sredstev iz svojega podjetja v gospodinjstvo in obratno. Stanje denarnih sredstev ugotavljajo le s popisom. Terjatve oziroma obveznosti na lastniškem računu, ki so posledica prelivanja teh sredstev, pa ugotovijo na koncu leta v bilanci stanja le računsko. Razlika med aktivo in pasivo pomeni obveznost na lastniškem računu oziroma terjatev na lastniškem računu.

Podjetniki lahko do konca leta 2004 še vodijo poslovne knjige po načelih enostavnega knjigovodstva, če zadoščajo merilom iz zakona o gospodarskih družbah. Pri tem bodo upoštevali SRS 39, razen rešitev, ki se nanašajo na poslovne knjige v enostavnem knjigovodstvu. Osnovna načela enostavnega knjigovodstva so ta, da med obračunskim obdobjem ni treba knjižiti gibanja zalog materiala in blaga. Na koncu obračunskega obdobja se ugotovi stanje zalog s popisom. Obračunana amortizacija se lahko izkaže neposredno v izkazu poslovnega izida. Poslovni izid se ugotovi le računsko po predpisani shemi izkaza poslovnega izida. Terjatve do podjetnika oziroma podjetnikov kapital se ugotovijo le računsko. Stanje podjetnikovega kapitala je razlika med stanjema popisanih sredstev in dolgov.

Poslovne knjige po načelih enostavnega knjigovodstva so:

- knjiga prihodkov in odhodkov z vključeno ali posebej vodeno evidenco terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev,
- knjiga ostalih terjatev,
- knjiga ostalih obveznosti in
- register osnovnih sredstev.

Dvostavno knjigovodstvo

Sistem dvostavnega knjigovodstva je zasnovan na denarno vrednostnem obravnavanju vseh pravic in obveznosti kot celote premoženja. Temelji na dvostavnem zapisovanju vsakega poslovnega dogodka, kar pomeni, da hkrati pripisujemo neki poslovni dogodek najmanj dvema vrstama virov sredstev ali najmanj eni vrsti sredstev in eni vrsti vira sredstev, kadar gre za neposredne spremembe stanj sredstev in virov sredstev.

Osnutek SRS 39 – Računovodske rešitve pri samostojnih podjetnikih posameznikih

Strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo je junija 2002 predstavil osnutek SRS 39 in ga predal v javno obravnavo. Namen novega računovodskega standarda je oblikovati računovodske rešitve pri samostojnih podjetnikih in s tem urediti računovodstvo malih samostojnih podjetnikov posameznikov.

Osnutek standarda obravnava (Zupančič, Maracol, Gostiša, 2002, str. 1):

- letno poročilo podjetnika za zunanje poslovno poročanje,
- razčlenjevanje postavk v izkazu stanja za zunanje poslovno poročanje,
- razčlenjevanje postavk v izkazu poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje,
- razkrivanje postavk v izkazu stanja in izkazu poslovnega izida,
- vodenje poslovnih knjig,
- knjigovodske listine,
- amortiziranje,
- začetno računovodsko merjenje zalog,
- prevrednotovanje sredstev in obveznosti do njihovih virov,
- popis sredstev in obveznosti do njihovih virov,
- dostop do poslovnih knjig in poročil ter
- kazalnike za analizo izkaza stanja in izkaza poslovnega izida.

Osnutek SRS 39 navaja letno poročilo samostojnega podjetnika, ki naj obsega izkaz stanja, izkaz poslovnega izida in razkritja. Izkaz stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za koledarsko leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja, medtem ko je izkaz poslovnega izida temeljni računovodski izkaz, v katerem je prikazan poslovni izid za koledarsko leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja.

Izkaz stanja za zunanje poslovno poročanje naj vsebuje najmanj te postavke:

I. SREDSTVA

1. Neopredmetena dolgoročna sredstva
 - a) neopredmetena dolgoročna sredstva po nabavni vrednosti
 - b) popravek vrednosti neopredmetenih dolgoročnih sredstev
 - c) neopredmetena dolgoročna sredstva po neodpisani vrednosti
2. Opredmetena osnovna sredstva
 - a) opredmetena osnovna sredstva po nabavni vrednosti
 - b) popravek vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev
 - c) opredmetena osnovna sredstva po neodpisani vrednosti
3. Dolgoročne terjatve
4. Zaloge
5. Kratkoročne terjatve do kupcev
6. Druge kratkoročne terjatve

7. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina
 8. Aktivne časovne razmejitev
 9. Terjatve do podjetnika
- Skupaj sredstva (od 1 do 9)

II. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

10. Dolgoročne obveznosti
 11. Dolgoročne rezervacije
 12. Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev
 13. Druge kratkoročne obveznosti
 14. Pasivne časovne razmejitev
 15. Podjetnikov kapital
- Skupaj obveznosti do virov sredstev (od 10 do 15)

V izkazu stanja se naj izkazujejo postavke po tehle pravilih:

1. *Neopredmetena dolgoročna sredstva*, ki predstavljajo naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine in dolgoročno odložene stroške na datum izkaza stanja. Neodpisana vrednost neopredmetenih dolgoročnih sredstev je razlika med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti. Ne glede na način izkazovanja v poslovnih knjigah se uvrščajo v to postavko tudi predujmi, dani za ta sredstva.

2. *Opredmetena osnovna sredstva* so opredmetena osnovna sredstva na datum izkaza stanja. Neodpisana vrednost opredmetenih osnovnih sredstev je razlika med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti. Ne glede na način izkazovanja v poslovnih knjigah se uvrščajo v to postavko tudi predujmi, dani za ta sredstva.

3. *Dolgoročne terjatve* so dolgoročne kapitalske naložbe, dana dolgoročna posojila in druge dolgoročne terjatve. Dolgoročne terjatve, ki zapadejo v plačilo v naslednjem obračunskem obdobju, se prikažejo med kratkoročnimi terjatvami.

4. *Zaloge* so zaloge materiala in blaga ter zaloge proizvodov, polproizvodov in nedokončane proizvodnje iz ustreznih popisnih list ob koncu obračunskega obdobja. Knjigovodska vrednost zalog ne sme presegati njihove čiste iztržljive vrednosti.

5. *Terjatve do kupcev* se izkazujejo v znesku, ki ustreza njihovi knjigovodski vrednosti. Za vsako spremembo prvotno zaračunanega zneska mora obstajati dokumentacija.

6. *Druge kratkoročne terjatve* se izkazujejo v znesku, ki ustreza njihovi knjigovodski vrednosti. Mednje se uvrščajo kratkoročne finančne naložbe in kratkoročne terjatve iz drugih naslovov, med katere sodijo terjatve za vstopni davek na dodano vrednost, kratkoročne terjatve do državnih in drugih inštitucij ter ostale kratkoročne terjatve.

7. *Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina* so tolarska in devizna sredstva na računih in na odpoklic, gotovina v blagajni (bankovci in kovanci), takoj udenarljivi vrednostni papirji (vrednostnice) ter denar na poti. Izdani čeki se izkažejo kot odbitna postavka. Denarna sredstva

na računih morajo biti dokumentirana z ustreznimi bančnimi izpiski. Gotovina v blagajni se uskladi z ustreznim popisnim listom.

8. *Aktivne časovne razmejitve* so kratkoročno odloženi stroški oziroma kratkoročno odloženi odhodki in kratkoročno nezaračunani prihodki. Med aktivne časovne razmejitve se uvrščajo tudi vrednotnice.

9. *Terjatve do podjetnika* se pojavljajo, če podjetnikovi dolgovi presegajo celoto njegovih v poslovanje vključenih stvari, pravic in denarja. To pomeni, da upniki financirajo tudi njegovo gospodinjstvo.

10. *Dolgoročne obveznosti* so dobljena dolgoročna posojila, dolgoročni krediti dobaviteljev in druge dolgoročne obveznosti. V izkazu stanja se izkažejo dolžni zneski, ki do konca obračunskega obdobja še niso vrnjeni. Zneski dolgoročnih obveznosti, ki so že zapadli v plačilo (a še niso poravnani) in ki bodo zapadli v plačilo v letu dni po datumu izkaza stanja, se v izkazu stanja izkažejo kot kratkoročne obveznosti.

11. *Dolgoročne rezervacije* so dolgoročne obveznosti, ki se bodo na podlagi obvezujočih preteklih dogodkov predvidoma pojavile v obdobju, daljšem od leta dni, in katerih velikost je zanesljivo ocenjena.

12. *Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev* so zaračunane nakupne vrednosti stvari in storitev, ki do konca obračunskega obdobja še niso plačane.

13. *Druge kratkoročne obveznosti* so obveznosti do zaposlencev (razen do podjetnika), obveznosti do državnih in drugih inštitucij, obveznosti do financerjev pa tudi morebitne druge obveznosti, ki do konca obračunskega obdobja še niso poravnane.

14. *Pasivne časovne razmejitve* so kratkoročno vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki in kratkoročno odloženi prihodki.

15. *Podjetnikov kapital* je stanje kapitala na datum izkaza stanja, to je razlika med sredstvi in dolgom v izkazu stanja. Podjetnikov kapital zajema prenose stvarnega premoženja, posebne prevrednotovalne popravke kapitala in poslovni izid. To stanje se med obračunskim obdobjem spremeni tudi ob vsakem pritoku sredstev iz gospodinjstva in ob vsakem odtoku sredstev v gospodinjstvo (Zupančič, Maracol, Gostiša, 2002, str. 2-4).

Izkaz poslovnega izida naj sestavljajo najmanj te postavke:

1. Čisti prihodki od prodaje
2. Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve
4. Drugi poslovni prihodki
5. Stroški materiala in nabavna vrednost prodanega blaga ter stroški storitev
 - a) Stroški materiala in nabavna vrednost prodanega blaga
 - b) Stroški storitev
6. Stroški dela
7. Odpisi vrednosti

- a) Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih
- b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih
- 8. Drugi stroški
- 9. Finančni prihodki
- 10. Finančni odhodki
- 11. Izredni prihodki
- 12. Izredni odhodki
- 13. Poslovni izid
 - a) Pozitivni poslovni izid
 - b) Negativni poslovni izid

V izkazu poslovnega izida pa naj se izkazujejo postavke po tehle pravilih:

1. *Čisti prihodki od prodaje* so prodajne vrednosti prodanih proizvodov oziroma trgovskega blaga in materiala ter opravljenih storitev v obračunskem obdobju, zmanjšane za popuste ob prodaji ali kasneje (na primer za blagajniške popuste) pa tudi za vrednost vrnjenih količin.

2. *Sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje* je razlika med njihovo vrednostjo na koncu obračunskega obdobja in njihovo vrednostjo na začetku obračunskega obdobja; če je njihova vrednost na koncu obdobja večja, ima sprememba pozitiven predznak, v nasprotnem primeru pa negativen predznak.

3. *Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve* so proizvodi in storitve, ki jih ustvari oziroma opravi podjetnik in nato zajame med svoja opredmetena osnovna sredstva ali neopredmetena dolgoročna sredstva.

4. *Drugi poslovni prihodki*, povezani s poslovnimi učinki, so subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije in podobni prihodki. Državne podpore in donacije za opredmetena osnovna sredstva ostajajo začasno med dolgoročnimi rezervacijami in se prenašajo med poslovne prihodke skladno z amortiziranjem ustreznih opredmetenih osnovnih sredstev. Kot drugi poslovni prihodki se štejejo tudi prevrednotovalni poslovni prihodki.

5. *Stroški materiala in nabavna vrednost prodanega blaga ter stroški storitev*

- a) Stroški materiala in nabavna vrednost prodanega blaga se ugotovijo v skladu s sprejeto metodo vrednotenja porabe.
- b) Stroški storitev so stroški storitev pri proizvodnji proizvodov, prevoznih storitev, storitev za vzdrževanje, sejmskih storitev, reklamnih storitev, reprezentance, zavarovalnih premij, storitev plačilnega prometa in drugih bančnih storitev (razen obresti), najemnin, svetovalnih storitev, službenih potovanj in podobnih storitev. Med stroške storitev se štejejo tudi stroški po pogodbah o delu, po pogodbah o avtorskem delu oziroma iz drugih pravnih razmerij, razen iz delovnega razmerja, nastalih s fizičnimi osebami.

6. *Stroški dela* so plače, nadomestila plač, stroški socialnih zavarovanj in drugi stroški dela.

7. Odpisi vrednosti

- a) Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih so zneski popravkov vrednosti amortizirljivih sredstev razen dela, ki se nanaša na prevrednotenje in se krije v breme posebnih prevrednotovalnih popravkov kapitala. Prevrednotovalni poslovni odhodki se pojavljajo pri oslabitvah in odtujitvah opredmetenih osnovnih sredstvih in neopredmetenih dolgoročnih sredstev.
- b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih se pojavljajo pri oslabitvah obratnih sredstev.

8. *Drugi stroški* so prispevki za socialno varnost podjetnika, povračila stroškov podjetnika, članarine, štipendije in drugi podobni stroški. Med druge stroške se uvrščajo tudi dolgoročne rezervacije za stroške.

9. *Finančni prihodki* so prihodki od obresti, prihodki od prevrednotenja terjatev in dolgov zaradi ohranitve vrednosti, prevrednotovalni finančni prihodki in drugi finančni prihodki v obračunskem obdobju, med katere se uvršča tudi zmanjšanje dolgoročnih rezervacij, če je njihova vrednost večja od sedanje vrednosti izdatkov na koncu obračunskega obdobja.

10. *Finančni odhodki* so obresti, ki jih je mogoče pripisati podjetnikovemu poslovanju, odhodki od prevrednotenja terjatev in dolgov zaradi ohranitve vrednosti, prevrednotovalni finančni odhodki in drugi finančni odhodki, med katere se uvršča tudi povečanje dolgoročnih rezervacij, če je njihova vrednost manjša od sedanje vrednosti izdatkov na koncu obračunskega obdobja.

11. *Izredni prihodki* so predvsem neobičajne postavke, ki povečujejo poslovni izid.

12. *Izredni odhodki* so predvsem neobičajne postavke, ki zmanjšujejo poslovni izid.

13. *Poslovni izid* je podjetniški dohodek, ki vsebuje zaslužek samostojnega podjetnika in njegov dobiček ali izgubo, vse pred obdavčitvijo (Zupančič, Maracol, Gostiša, 2002, str. 4-5).

Poslovne knjige so temeljni knjigi in pomožne knjige. Temeljni knjigi sta dnevnik in glavna knjiga. Pomožne knjige so razčlenjevalni razvidi (analitične evidence) in druge pomožne knjige. Razčlenjevalni razvidi vsebujejo razčlenitvene (analitične) konte, ki pojasnjujejo temeljne konte glavne knjige, na primer konte opredmetenih osnovnih sredstev, materiala, proizvodov, kupcev, dobaviteljev. Druge pomožne knjige, na primer register opredmetenih osnovnih sredstev, blagajniška knjiga, knjiga prejetih računov in druge po potrebah, pa dopolnjujejo temeljne konte glavne knjige. Vodenje temeljnih knjig je obvezno, vodenje pomožnih pa samo, če se verodostojni podatki, ki se ponavadi dobivajo na podlagi pomožnih knjig, ne zagotavljajo drugače. Register osnovnih sredstev pa je obvezen. Glavna knjiga se vodi po načelih dvostavnega knjigovodstva. Oblika glavne knjige je odvisna od tehnike in metode vnašanja knjigovodskih podatkov vanjo. Računalniško vodena glavna knjiga mora kadarkoli omogočati kontroliranje knjiženja pa tudi prikaz kateregakoli konta in/ali celotne glavne knjige na zaslonu oziroma odtis na papirju. Ob letnem obračunu je natis računalniško vodene glavne knjige s popolnim pregledom vseh kontov obvezen (Zupančič, Maracol, Gostiša, 2002, str. 6).

Amortizacija se obračunava od opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev. Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, proizvodna oprema, druga oprema, osnovna čreda in večletni nasadi. Opredmeteno osnovno sredstvo, katerega posamična nabavna vrednost po dobaviteljevem obračunu ne presega toolarske vrednosti 516,46 evrov, se lahko izkazuje skupinsko kot drobni inventar. Stvari drobnega inventarja, katerih posamične nabavne vrednosti po obračunih dobaviteljev ne presegajo toolarske vrednosti 100 evrov, se lahko razporedijo med material. Neopredmetena dolgoročna sredstva pa so naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine (v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice) in dolgoročno odloženi stroški. Dolgoročno odloženi stroški so organizacijski stroški, preden se začne proizvodjanje ali opravljanje storitev, stroški razvijanja in podobni dolgoročno odloženi stroški. Dolgoročno odloženi stroški so tudi usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva, ki so opravljene na podlagi pogodb. Usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva se v dobi koristnosti, ki pa ne more presegati dobe pravne pravice, zmanjšujejo z obračunavanjem amortizacije.

Amortizacija se obračunava po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Obračunava se posamično, skupinsko pa se lahko samo pri drobnem inventarju iste vrste ali podobnega namena. Podjetnik določa letne amortizacijske stopnje samostojno, tudi neodvisno od stopenj, ki jih upoštevajo davčni predpisi. Amortizacijske stopnje določi na podlagi predvidene dobe koristnosti, ta pa je odvisna od pričakovanega fizičnega izrabljanja, pričakovanega tehničnega staranja, pričakovanega gospodarskega staranja ter od pričakovanih zakonskih in drugih omejitev uporabe. Kot doba koristnosti se določi tista, ki je glede na posameznega izmed naštetih dejavnikov najkrajša.

SRS 39 bo nadalje natančno urejal tudi računovodsko merjenje zalog materiala in blaga, zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje ter zalog trgovskega blaga. Nedokončana proizvodnja so lahko tudi storitve, ki so do konca obračunskega obdobja dokončane, naročnik pa jih še ni prevzel.

Samostojni podjetnik je na koncu obračunskega obdobja dolžan opraviti popis sredstev in obveznosti do njihovih virov, s katerim se podatki uskladijo z dejanskim stanjem. Popis se opravi tudi na začetku in ob prenehanju opravljanja dejavnosti (Zupančič, Maracol, Gostiša, 2002, str. 7-14).

Obdavčitev dohodkov iz opravljanja dejavnosti v Sloveniji

Po zakonu o dohodnini so dohodki iz opravljanja dejavnosti v Sloveniji eden izmed akontativnih elementov dohodnine. Na podlagi 37. člena zakona o dohodnini pa so zavezanci za davek iz dejavnosti tiste fizične, ki opravljajo dejavnost in so vpisani v ustrezn register ali drugo predpisano evidenco na območju Republike Slovenije (Zupančič, Maracol, 2001, str. 397).

Davčna osnova za davek od dejavnosti je v Sloveniji dobiček fizičnih oseb, ki se ugotovi tako, da se od prihodkov, ustvarjenih v koledarskem letu, odštejejo odhodki. To pomeni, da morajo zasebniki ugotoviti višino prihodkov in odhodkov, in sicer tako, da evidentirajo vse poslovne dogodke v zvezi z njimi v poslovnih knjigah in evidencah, na podlagi verodostojnih knjigovodskih listin. Zakonodajalec je poskrbel tudi za nekatere zasebnike, ki opravljajo dejavnost v manjšem obsegu in bi jim vodenje poslovnih knjig povzročalo nemalo sivih las ter dodatnih stroškov. Tem zasebnikom se davčna osnova ugotavlja na podlagi normirano določenih odhodkov, zato jim ni potrebno voditi poslovnih knjig.

Način ugotavljanja davčne osnove je odvisen od tega, ali so zasebniki dolžni voditi poslovne knjige in v njih poleg prihodkov izkazovati odhodke v dejansko nastali višini ali pa lahko uveljavljajo pri ugotavljanju davčne osnove le normirano priznane odhodke. Po zakonu o dohodnini lahko osnovo za obdavčitev dohodkov iz dejavnosti ugotavljamo na dva načina:

- z upoštevanjem normirano priznanih odhodkov in
- z upoštevanjem dejansko nastalih davčno priznanih odhodkov.

V Sloveniji davčni zavezanci vodijo poslovne knjige, izdelujejo letna poročila, davčne obračune ter druge evidence. Tisti zasebniki, katerim se davek iz dejavnosti odmeri na podlagi davčne napovedi pa so dolžni zagovarjati podatke o poslovanju in tako morajo voditi tudi poslovne knjige za davčne potrebe. Med te knjige spadajo tiste, ki so predpisane z ministrovo odredbo in tiste, ki jih podjetnik vodi zaradi tega, da lažje dokazuje upravičenost nastanka določenih stroškov. Nekatere skupine podjetnikov lahko vodijo tudi poenostavljene poslovne knjige oziroma evidence za davčne potrebe in jim ni treba sestavljati letnega poročila, pa se jim kljub temu priznajo pri ugotavljanju davčne osnove dejanski stroški. Ta oblika v Sloveniji še ni dovolj razvita, kljub temu, da bi bila smiselna predvsem pri podjetnikih, ki delujejo v manjšem obsegu.

Ne glede na določbe o poslovnih knjigah, ki se nanašajo na vodenje poslovnih knjig zasebnikov, lahko nekateri zasebniki vodijo evidenco prejetih in izdanih listin. To so predvsem posamezniki, ki delujejo na področju kulture, opravljajo raziskovalno, izobraževalno, športno ali versko dejavnost, dejavnost domače in umetne obrti, čebelarji, zasebniki, ki sprejemajo goste na prenočevanje v gospodinjstvu in kmečkem gospodarstvu, tisti, ki opravljajo prevoz oseb z avtotaksijem ali tisti, ki opravljajo kmetijske storitve s kmetijsko mehanizacijo. Ti zasebniki vpisujejo v evidenco kronološko vse prejete in izdane knjigovodske listine, lahko pa vse to vodijo na že prej pripravljenem obrazcu, ki ga je mogoče kupiti v knjigarnah.

Tisti zasebniki, ki se jim dobiček ugotavlja na podlagi normirano ugotovljenih odhodkov, so dolžni voditi evidence o doseženih prihodkih, kar pomeni, da vodijo evidenco prejetih in izdanih listin, v katero vpisujejo le knjigovodske listine o doseženih prihodkih. Odhodki se namreč priznajo v normirano določeni višini in jih zato ni treba vpisovati v to evidenco.

Tabela 5: Pregled predpisanih poslovnih knjig, evidenc ter poročil na njihovi podlagi v Republiki Sloveniji

Zasebnik	Vodenje poslovnih knjig	Način ugotavljanja davčne osnove	Sestavl. letnega poročila	Sestavl. napovedi davka od doh. iz dej.	Sestavl. napovedi za dohodnino
SPOŠNO NAČELO					
Vsi zasebniki	Enostavno ali dvostavno knjigovodstvo – odvisno od meril.	Na podlagi dejansko ugotovljenih prih. in odh. v posl. knjigah.	Da.	Da.	Da.
POSEBNOSTI					
Zasebniki iz 1. odstavka 2. člena odredbe o vodenju poslovnih knjig ⁶	Evidenca prejetih in izdanih listin.	Na podlagi dejansko ugotovljenih prih. in odh. v evidenci prejetih in izdanih listin.	Ne.	Da.	Da.
Zasebniki iz 2. odstavka 2. člena odredbe o vodenju poslovnih knjig ⁷	Ne vodijo poslovnih knjig in evidenc (evidenco o njihovih prihodkih in odhodkih vodi pravna oseba, s katero ustvarjajo prihodke).	Na podlagi dejansko ugotovljenih prih. in odh., izkazanih v evidenci, ki jo vodi za te zasebnike pravna oseba.	Ne.	Da.	Da.
Zasebniki iz 53. in 54. člena zakona o dohodnini ⁸	Ne vodijo poslovnih knjig (za dosežene prihodke pri fizičnih osebah vodijo evidenco o doseženih prihodkih).	Na podlagi normirano ugotovljenih stroškov.	Ne.	Ne.	Da.

Vir: Zupančič, Maracol, 2001, str. 403.

⁶ Sem lahko spadajo posamezniki, ki delujejo na področju kulture, opravljajo raziskovalno, izobraževalno, športno ali versko dejavnost, dejavnost domače in umetne obrti, čebelarji, zasebniki, ki sprejemajo goste na prenočevanje v gospodinjstvu in kmečkem gospodarstvu, tisti, ki opravljajo prevoz oseb z avtotaksijem ali tisti, ki opravljajo kmetijske storitve s kmetijsko mehanizacijo.

⁷ To so tisti zasebniki, ki se ukvarjajo z domačo in umetno obrtjo, z rejo perutnine in drugih živali, ki ni povezana s pridelano krmo doma in tisti zavezanci, ki poslujejo izključno z eno pravno osebo.

⁸ Sem spadajo kulturni delavci, zasebni raziskovalci, zasebniki, ki opravljajo vzgojno-izobraževalno dejavnost, samostojni novinarji, samostojni športni delavci in duhovniki ter po 54. členu ZOD, kamor spadajo zasebniki, ki dosegajo dohodek z opravljanjem domače in umetne obrti, čebelarstvom, s sprejemanjem gostov v kmečkem gospodarstvu (turistične kmetije) in z opravljanjem kmetijskih storitev drugim s kmetijsko mehanizacijo.

Stopnja obdavčitve

Ne glede na odstotek priznavanja normiranih odhodkov in ne glede na višino ugotovljenega dobička je akontativna proporcionalna stopnja davka iz dejavnosti 25-odstotna. Pogoja za priznavanje normiranih odhodkov pa sta, da zasebnik ne zaposluje delavcev, drugi pogoj pa je izpolnjen takrat, ko zasebnik davčnemu uradu, kjer je vpisan v davčni register, pravočasno predloži zahtevo (pred začetkom leta) za ugotavljanje dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov. Zahtevo za takšen način obdavčitve so ti zasebniki dolžni predložiti pred začetkom poslovanja, saj izbranega načina obdavčenja med poslovnim letom ni mogoče spremeniti.

Zasebnikom, ki so navedeni v 53. členu zakona v dohodnini, se dobiček ugotovi tako, da se od doseženih prihodkov odštejejo odhodki v višini 40 odstotkov doseženih prihodkov, medtem ko se pri ugotavljanju dobička tistim, ki so navedeni v 54. členu istega zakona, na podlagi njihove zahteve, odštejejo odhodki v višini 60 odstotkov doseženih prihodkov.

4 PRIMERJAVA

4.1 RAČUNOVODSTVO NA SPLOŠNO

Računovodstvo v Italiji in Sloveniji se razlikuje predvsem po urejenosti in standardiziranosti postopkov. Medtem ko imamo v Sloveniji različna področja urejena s slovenskimi računovodskimi standardi, ki natanko predpisujejo pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja, v sosednji državi teh natančnih opredelitev ni. V Italiji je državni davčni urad tisti, ki predpisuje, kaj je nujno in potrebno, da podjetja predložijo in razkrijejo, medtem ko se država ne vmešava v pravila računovodenja. V Italiji je značilno, da je uporaba standardov in priporočil Evropske zveze na področju računovodenja usmerjena zgolj v zunanje računovodsko poročanje o dosežkih v preteklosti, medtem ko slovenski računovodski standardi obravnavajo računovodenje kot celoto za notranje in zunanje potrebe podjetij. Slovenski računovodski standardi pa se tudi ne nanašajo samo na gospodarske družbe, temveč posebni računovodski standardi, poleg splošnih, opredeljujejo tudi posebnosti računovodenja v organizacijah posameznih vrst, kot so denimo banke, zavarovalnice, zadruga, društva, javna podjetja, nepridobitne organizacije in nenazadnje tudi standard, ki je trenutno v pripravi in obravnava računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih. Značilnost italijanskega sistema računovodenja je tudi ta, da je zaradi zahtev, ki jih podjetjem nalaga predvsem davčni urad, računovodstvo večkrat predmet poenostavitve v posameznih primerih, ki pa se nanašajo spet na davčni vidik.

4.2 RAČUNOVODSTVO SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA

Računovodstvu malih podjetij v Republiki Italiji in Republiki Sloveniji sta si dokaj podobni, saj poznamo v obeh državah poenostavitve, kajti zakonodajalec izhaja iz dejstva, da mali podjetniki niso tako večji v poznavanju knjigovodstva, v vodenju posameznih poslovnih knjig in podobno. Največkrat se z malim podjetništvom ne ukvarjajo ljudje, ki bi imeli velika računovodska znanja, saj večina takih podjetij deluje kot podjetje – posameznik, zato tudi ne moremo in ne smemo pričakovati od denimo strokovno usposobljenega in vrhunskega kovača, da bo z ravno takšno strokovnostjo vodil zapleteno računovodstvo, kot ga vodijo druge gospodarske družbe. Nasprotno pa si tak samostojni podjetnik tudi nikakor ne more privoščiti, da bi vodenje knjigovodstva zaupal tretji osebi, saj zaradi obsega njegovega dela in ustvarjenega prometa to ne bi bilo rentabilno. Država zato priskoči na pomoč s poenostavitvami vodenja računovodstva, ki pa so lahko različne, spet glede na to, katere cilje zasleduje zakonodajalec v posamezni državi. V Sloveniji trenutno še poznamo dve vrsti knjigovodstva: zapleteno dvostavno in poenostavljeno enostavno računovodstvo. Ravno tako lahko v Italiji govorimo o običajnem računovodstvu, za katerega lahko paralelno rečemo, da je to dvostavno računovodstvo, čeprav se italijansko računovodstvo bolj nagiba k italo-frankovskemu modelu, v nasprotju s slovenskim, v katerem se najdejo večje podobnosti z anglo-ameriškim tipom računovodstva.

Vendar kljub navideznim podobnostim obstaja v Italiji po mojem mnenju navidezen maneverski prostor znotraj poenostavitve posameznega načina vodenja poslovnih knjig. Italijani poznajo poleg običajnega in poenostavljenega načina vodenja računovodstva še super-poenostavljen način, ki naj bi ga uporabljali predvsem najmanjši podjetniki posamezniki, od katerih je nemogoče pričakovati, da bi vodili poslovne knjige tudi po poenostavljenem modelu. V to skupino v praksi spadajo tako imenovani obrtniki (*artigiani*), ki jim bolj kot obrtniki lahko rečemo rokodelci. V Italiji sicer velja znotraj države načelo, da nekaterih tipičnih starih obrti ne gre zavreči, še več, potrebno jih je vzpodbuditi in jim pomagati, vendar obenem zadostiti zakonodaji tako Evropske Zveze, katere ustanovna članica je Italija, in svojim zakonom. Prav zato je bil uveden super-poenostavljen način vodenja računovodstva, ki izredno poenostavi prav vse postopke. Vendar, ko podrobneje analiziram možnosti, ki jih imajo majhni podjetniki ugotovim, da niso prav nič privilegirani v primerjavi s samostojnimi podjetniki v Sloveniji, še več, upal bi si celo trditi, da jim država »pomaga« s figo v žepu. Tako je projekt reševanja malih podjetij v Italiji že večkrat zašel v slepo ulico.

Italija se je v zadnjih letih srečevala s krizo majhnega podjetništva in novo nastajajočih podjetij, saj je bila v sosednji državi še do nedavnega dokaj draga ustanovitev novega podjetja, prav rado pa se je pripetilo, da taka podjetja v prvih letih svojega delovanja niso mogla zadostiti vsem pogojem, ki jih je od njih zahteval davčni urad oziroma finančna policija in so mnogi majhni podjetniki prav zaradi tega hitro in neslavno propadli. Država je zato vpeljala štiri različne tipe majhnih podjetij, ki so na prvi pogled zelo vzpodbujajoči in vsakdo si lahko, glede na svojo dejavnost, najde izmed štirih tisti tip, ki mu najbolj ustreza in v katerega se seveda lahko uvrsti. Prav posebej gre tu poudariti novost novih malih podjetij, ki je danes že dobro v uporabi v Italiji. Tudi mnogi mladi ki se odločajo za samostojno podjetje največkrat izberejo ta ponujeni tip malega podjetja.

Vendar, če natančneje pregledamo denimo primer najmanjših podjetij in preprosto vzamemo primer čebelarja, ki bi si seveda želel delovati kot najmanjše podjetje z super-poenostavljenim vodenjem računovodstva, le-ta naleti že samem začetku na oviro ob ustanavljanju podjetja. Zaradi sezonskega značaja dela in sezonskega ustvarjanja prometa mu ponujeni tip najmanjšega podjetja ne ustreza. Če čebelar torej v obdobju treh mesecev ustvari letni promet 3.000 €, čeprav drugih osem mesecev počiva, mu država ne prizna statusa najmanjšega podjetja in s tem ugodnega obračuna davka, temveč preprosto izračuna, da je čebelar mesečno ustvaril 1.000 € prometa, kar letno znese 12.000 € letnega prometa. Primer, ki ga navajam je sicer banalen, vendar kljub vsemu realen in odstira resnično težavo s katero se srečujejo majhni podjetniki v Italiji.

Podobnost s slovenskim računovodskim modelom najdemo v obravnavanju računovodstva najmanjših podjetij, ki ustvarjajo majhen letni promet in navadno tudi niso zavezanci davka na dodano vrednost. Za ta tip podjetja velja pavšalno ugotavljanje osnove za izračunavanje davka na dobiček, ki je manjši, kot ga ponuja podoben model normiranih stroškov v Sloveniji, vendar je spet vprašanje, koliko najmanjših podjetnikov se uspe uvrstiti v omenjeno skupino v Italiji.

V Sloveniji so zadeve rahlo drugačne, saj malemu podjetniku, ki pričinja s svojo dejavnostjo niso na razpolago štiri možnosti izbire majhnega podjetja, vendar lahko kljub temu rečemo, da postopek registracije samostojnega podjetnika ni zapleten in je dostopen vsakomur. Pomembno je pri tem poudariti davčni vidik, za katerega menim, da je v Sloveniji dokaj dobro poskrbljeno, čeprav je morda v Italiji navidezno res malo bolj ugodno za podjetnika, saj se tisti majhni podjetniki posamezniki, ki ne dosegajo velikega letnega prometa, lahko odločijo in uporabijo model normiranih odhodkov, katerega je predvidel zakonodajalec v zakonu o dohodnini, le če izpolnjujejo vse pogoje. Tako tudi tisti, ki niso tako veščji in nimajo potrebnih računovodskih in knjigovodskih znanj lahko opravljajo svojo dejavnost, pa naj bo to turizem na kmetijah ali pa strokovno raziskovalno delo kulturnega delavca.

Seveda ob proučevanju statusa malega podjetja v Italiji lahko ugotovim tudi občutno razliko med državama, ki se nanaša na določevanje dohodka in nenazadnje na obdavčitev. Kljub navidezni veliki izbiri možnosti, ki jih nudi italijanski pravni red na področju ustanavljanja in vodenja majhnih podjetij, pa so določene meje, do katerih lahko posameznik koristi ponujeni status, postavljene dokaj nizko in kaj hitro se podjetniku posamezniku lahko dogodi, da prekorači dovoljeni okvir in mora preiti na običajen način vodenja računovodstva, kljub temu, da tega še ni vešč. Pomanjkljivost na področju majhnih podjetij je tudi ta, da nekaterim podjetnikom, ki se denimo odločijo, da bodo registrirala svoje novo podjetje kot majhno podjetje (*Impresa minima*), ni dovoljen izvoz. Torej imamo na eni strani veliko ugodnosti, ki jih lahko izkoristi tak podjetnik, spet na drugi strani pa naletimo na oviro prepovedi izvažanja, zato mora podjetnik ob ponujeni priložnosti izvoznega posla ponovno razmisliti o spremembi statusa, kar pa posledično pomeni drug način vodenja poslovnih knjig, več administracije in večje stroške. Slaba stran je nedvomno tudi časovna omejenost trajanja določenih statusov majhnih podjetij, saj je podjetnik, ki se je odločil začeti s poslovanjem kot novo malo podjetje, dolžan ta status spremeniti najkasneje po preteku treh poslovnih let, seveda če že prej ne prekorači dovoljenega limita.

Prav z zgornjo mejo, ki je predpisana za uporabo poenostavljenega računovodstva v Italiji, je bilo v zadnjem času veliko razprav. Kot sem že poudaril na primeru majhnih podjetij, ki delujejo v storitvenih dejavnostih, se je v preteklem letu dogodil problem, ko je zakonodajalec zvišal zgornjo mejo ustvarjenega prometa, do katere lahko majhni podjetniki še uporabljajo poenostavljen način vodenja računovodstva, ki je zaradi zapletenega običajnega računovodstva mnogo cenejši za majhna podjetja. Zakon je namreč s 30. 6. 2001 retroaktivno priznal vsem, ki so v preteklem poslovnem letu prekoračili 185.924,48 € dovoljeni limit letnega prometa, a niso dosegli 309.874,14 €, uporabo poenostavljenega računovodstva, vendar so vsa podjetja že pol leta vodila računovodstvo po običajnem načinu, kot je ob prehodu na novo poslovno leto od njih zahteval zakon.

V Sloveniji je ta meja jasneje določena in ne predstavlja tovrstnih težav, kot jih poznamo v Italiji. V Sloveniji pa se v prihodnosti pripravljajo spremembe na področju vodenja računovodstva za majhne samostojne podjetnike, saj z začetkom leta 2005 ne bo več možno voditi enostavnega knjigovodstva ampak bo v veljavi le dvostavno knjigovodstvo. Standard SRS 39, ki pa je trenutno v pripravi, bo natančno predpisal pravila o strokovnem ravnanju na področju

računovodenja v Sloveniji za samostojne podjetnike, s tem pa tudi poenotil notranje in zunanje poročanje samostojnih podjetnikov.

5 SKLEP

V svoji diplomski nalogi sem podrobno razčlenil vrste majhnih podjetij v Italiji in načine računovodstev, ki jih lahko uporabljajo tovrstni podjetniki, ki so običajno podjetniki posamezniki, ter podal nekaj osnovnih primerjav s sistemom, ki je v veljavi v Sloveniji. V Sloveniji je področje samostojnih podjetnikov z vidika računovodenja bolj urejeno, kot v sosednji državi, saj bodo že v prihodnjem letu vsi postopki tudi standardizirani, o čemer pa nikakor ne moremo govoriti v Italiji, kjer so delno poenotena samo zunanja poročanja podjetij.

V Italiji poznamo tri osnovne tipe vodenja računovodstva: običajni način, poenostavljeno računovodstvo in super-poenostavljeno računovodstvo. Predvsem pri majhnih podjetnikih so poenostavitve bistvenega pomena, saj je splošno znano, da so računovodski postopki v običajnem računovodstvu v sosednji državi dokaj komplicirani in zato predstavljajo težavo, s katero se srečujejo mali podjetniki. Zakonodajalec je zato namenoma poenostavil vodenje računovodstva, ki se na splošno nanaša zgolj na tiste postavke, ki so nujne za ugotavljanje podjetnikovega dobička in njegove davčne obveze do države.

V Italiji poznamo štiri različne vrste majhnih podjetij, ki se lahko uvrstijo v skupino novih malih podjetij, marginalnih podjetij, najmanjših podjetij in majhnih podjetij. Za uvrstitev v določeno skupino morajo podjetniki izpolnjevati pogoje, ki so natančno predpisani za vsako izmed navedenih oblik, kar pa posledično tudi pomeni, kateri tip računovodstva naj mali podjetnik uporablja glede na svojo dejavnost. V največ primerih v Italiji velja, da se podjetniki, ki so se uvrstili v skupino novih malih podjetij, najmanjših podjetij ali marginalnih podjetij, odločijo za uporabo poenostavljenega načina vodenja računovodstva, tisti med njimi, katerih letni promet je zares zanemarljiv pa lahko uporabljajo tudi super-poenostavljen način vodenja računovodstva. Poenostavljen način vodenja računovodstva v Italiji večinoma uporabljajo tudi majhna podjetja, ki veljajo za najbolj razširjeno obliko malega podjetnika, vendar se nekateri iz te skupine zaradi obsega računovodstva prostovoljno odločajo tudi za običajen način računovodstva, ki je v veljavi za gospodarske družbe.

V Sloveniji bo računovodstvo samostojnega podjetnika urejal nov računovodski standard SRS 39, ki je trenutno še v pripravi in bo natančno opredelil računovodske rešitve pri samostojnih podjetnikih posameznikih. Trenutno sta v Sloveniji v uporabi dvostavni in enostavni način knjigovodstva, ki pa bo v začetku leta 2005 dokončno ukinjen. Od leta 2005 bo v Sloveniji tudi za samostojne podjetnike obvezno dvostavno vodenje knjigovodstva.

Obe državi uporabljata svoje načine, tako računovodske kot davčne, s katerimi spodbujata majhno podjetništvo, vendar kljub temu, da Italija navidezno daje več možnosti majhnim podjetnikom, da pričnejo s svojo dejavnostjo, menim, da je v Sloveniji dobro poskrbljeno za samostojne podjetnike, kar se nedvomno tudi kaže v množičnosti pojava te oblike osebne družbe pri nas.

LITERATURA

1. Arcari Anna: I Processi di Crescita delle PMI. Milano: Edizioni Giuridiche Ecomiche Aziendali dell' Università Bocconi, 1999. 258 str.
2. Belussi Fiorenza: Il futuro dei distretti. Piccola Impresa, Padova: Il Sole 24 ore, 2000. 122 str.
3. Corbetta Guido: Le medie imprese alla ricerca della loro identità. Milano: Edizioni Giuridiche Ecomiche Aziendali dell' Università Bocconi, 2000. 205 str.
4. Ferrara Francesco: Gli Imprenditori e le società. Milano: Guffrè Editore, 2000. 693 str.
5. Ferri Piero et al.: Le piccole e medie imprese Italiane. Un' analisi sui dati di bilancio. Milano: Franco Angeli, 2000. 236 str.
6. Frizzera Bruno: Guida pratica Fiscale. Milano: Il Sole 24 ore, 2001. 321 str.
7. Frizzera Bruno: Imposte dirette. Volume 2. Milano: Il Sole 24 ore, 2002. 362 str.
8. Galgano Francesco: Diritto commerciale L'imprenditore. Bologna: Zanichelli, II, 1991. 349 str.
9. Hočevnar Marko, Igličar Aleksander: Osnove računovodstva. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1995. 267 str.
10. Lefebvre Francis et al.: Contabile 2001 – Memento pratico. Milano: IPSOA, 2001. 520 str.
11. Lefebvre Francis et al.: IRPEF Reddito d'Impesa – Memento pratico. Milano: IPSOA, 2001a. Sezione 9, 550 str.
12. Lefebvre Francis et al.: Società commerciali 2001. Milano: IPSOA, 2001b. 242 str.
13. Maracol Božena, Zupančič Vera: Knjigovodstvo in obdavčitev zasebnikov. Tretja izdaja. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2001. 466 str.
14. Mramor Dušan: Uvod v poslovne finance. Ljubljana: Gospodarski Vestnik, 1993. 380 str.
15. Pescatore G., Ruperto C.: Codice Civile – Annotato con giurisprudenza della Corte Costituzionale e della Corte di Cassazione. Settima edizione. Milano: Giuffrè, 1978. 3120 str.
16. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 312 str.
17. Zupančič Vera, Maracol Božena, Gostiša Milica: Osnutek slovenskega računovodskega standarda 39 (2003) – Računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih. Revizor, Ljubljana, 2002, 7-8, str. 12-26.

VIRI

1. Bajec Anton, Kalan Pavle: Italijansko-slovenski slovar. Ljubljana: DZS, 1986. 843 str.
2. Gazzetta Ufficiale del 13 giugno il dpr. 12/4/2001 n. 22,722.
3. Obrtni zakon (Uradni list RS, št. 50/94, 61/00).

4. Pravilnik o načinu in postopku vodenja vpisnika samostojnih podjetnikov posameznikov (Uradni list RS, št. 64/01).
5. Pravilnik o vodenju poslovnih knjig in sestavljanju letnega poročila za samostojnega podjetnika (Uradni list RS, št. 5/95, 76/97 in 86/98).
6. Stoppelli Pasquale: Il Grande Dizionario della Lingua Italiana. Milano: Garzanti, 1993. 2301 str.
7. Uredba o lista A obrtnih dejavnosti in listi B obrti podobnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 108/00 in 16/01).
8. Verbine France: Slovar tujk. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1976. 770 str.
9. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/93, 29/94 in 82/94).
10. Zakon o revidiranju (Uradni list RS, št. 11/01).

SLOVAR UPORABLJENIH TUJIH IZRAZOV

Tuj izraz	Slovenski prevod
Artigiano	obrtnik
Beni di magazzino	blago v skladišču
Beni strumentali	osnovna sredstva
Contabilità	računovodstvo
Deduzione forfetaria	pavšalno znižanje
Dichiarazione dei redditi	napoved dobička
Imposta sostitutiva	nadomestni davek
Impresa individuale	samostojni podjetnik
Imprese marginali	marginalna podjetja
Imprese minime	najmanjša podjetja
Imprese minori	majhna podjetja
Imprese minori di limitata dimensione	majhna podjetja z omejeno velikostjo
IRAP – Imposta Regionale sulle Attività Produttive	davek od dejavnosti
IRPEF – Imposta sul reddito delle persone fisiche	davek na dobiček fizičnih oseb
IVA – Imposta sul Valore Aggiunto	davek na dodano vrednost (DDV)
Libri obbligatori per la disciplina del lavoro	knjige za vodenje delovne discipline
Libro degli inventari	inventarna knjiga
Libro giornale	dnevnik
Nuove piccole imprese	nova mala podjetja
Principio »a casa«	plačana realizacija
Principio di competenza	fakturirana realizacija
Prospetto semplificato	poenostavljen prospekt (obrazec)
Ragioneria	knjigovodstvo
Reddito	dobiček
Regime agevolato	vzpodbujajoč režim
Regime contabile	način računovodstva
Regime contabile ordinario	običajen način računovodstva
Regime contabile semplificato	poenostavljen način računovodstva
Regime contabile super-semplificato	super-poenostavljen način računovodstva
Regime forfetario	pavšalni režim
Registro dei beni ammortizzabili	knjiga osnovnih sredstev
Ricavi	promet
Scritture ausiliarie - vonti di mastro)	glavna knjiga
Scritture ausiliarie di magazzino	skladiščna knjiga